

МАКЕДОНСКИ СЛУЖБЕНИК

БРОЈ

43

GODINA XII, 2005
јули - септември
септември - јуни
ЦЕНА 5 кн

ISSN 1333-7769

VJEČNA ŠANSONA

Koliko šansona i vrsna interpretatorica mogu privući brojnu publiku pokazao je koncert dramske umjetnice i pjevačice Kostadinke Velkovske održan 31. kolovoza u Atriju Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja u sklopu programa klupske kazališno-glazbene scene „Amadeo”. Naturalizirana Zagrepčanka, podrijetlom Makedonka, Kostadinka Velkovska već godinama uz primarnu glumačku aktivnost pjeva i to onaj žanr kojem se uz profesionalce najčešće utječu upravo glumci pa i poneki književnik, ukratko oni koji u vokalnoj glazbi šansonijerskog tipa traže mnogolikost izričaja.

Bogat raskošan alt, vrhunska muzikalnost ali i sveukupnost nastupa koji obuhvaća i konferansu te suradnju s pomno odabranim suradnicima, temelji su programa pod naslovom „Bit ćeš uvijek moj”, prepunog francuskih i hrvatskih šansona kao i narodnih pjesama, izvornih i obrađenih, koje Velkovska vrhunski interpretira. Iznimno atraktivne pojave ova glumica-pjevačica očito je i vrstan organizator-redatelj svog nastupa u kojem je svaki detalj pomno obrađen, a ipak cjelokupni program djeluje spontano i profinjeno u punom dosluhu s više nego zadovoljnim auditorijem. No s njim nema uobičajenog estradnog očijukanja, nema podilaženja niti samodopadnosti. Most se uspostavlja jednostavnošću nastupa a kvaliteta brani samozatajnom posvećenosti glazbi i riječi.

Raspon odabira pjesama velik je i respektabilan: u prvom dijelu koncerta dominira među nekoćinom autora Arsen Dedić, u drugom, nakon „Lili Marlen” i vedrih kazališnih songova Zvonka Presečkog, niz makedonskih napjeva. Kostadinka Velkovska tumači ih u bogatom izražajnom rasponu, od iskrene vedrine do najfinijih glasovnih modulacija. Dakako, „Makedonsko devičje” pjeva i publika no meni je osobno najdraže bilo slušati sjetnu „Što te nema”.

Suradnici i suigrači od reda su prvorazredni glazbenici. Đorđe Manojlović i Zvonko Presečki, glasovir i vokal, izvrsno prate, baš kao i mlada svestrana Vesna Matana koja svira glasovir, blok flautu i udaraljke i pjeva zvonkim i čistim glasom. Svo troje duhovito se nadmeću na jednom glasoviru u isti mah i time zaokružuju ugodnu raznolikost i sjajan štimung koncerta kojem nije trebala velika reklama da bi privukao brojnu publiku koja bira odabrano.

Jagoda Marinčević
Hrvatsko slovo, petak, 09. rujna 2005.

Kostadinka Velkovska održala je izvrstan koncert na gornjogradskoj klupskoj sceni „Amadeo”

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA U REPUBLICI HRVATSKOJ

СПИСАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Главен уредник:
МАРИНА АПОСТОЛОВСКА-ВУЈАКЛИЈА
Редакција:
Марко Паризоски - Загреб
Бранка Јањик - Осиек
Ратко Димовски - Пула
Владо Настески - Ријека
Мирјана Мајик - Задар
Анка Урдинова Пережа - Сплит
Компјутерска обработка: Сашко Дисоски
Лектура: Марија Георгиева-Петрик
Секретар и коректор: Елизабета Петровска

Ovo se glasilo tiska sa sredstvima iz državnog proračuna RH posredstvom Savjeta za nacionalne manjine pri Vladi RH i sponzorskim donacijama uz materijalnu potporu
Nakladnik: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zagreb, Masarykova 16/1
Matični broj: 3805760
Žiro račun: 2340009-1100038804

Tel./Fax: (01) 48 72 655
e-mail: zajednica.makedonaca1@zg.t-com.hr

За издавачот: Славица Сагадин

Печат: НОНПАРЕЛ д.о.о. Загреб

Temeljem odredaba čl. 58. st. 3. Zakona o javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992) novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete, Sektor informiranja, dana 14.7.1993.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1-7-94-01 od 10. svibnja 1994. ova tiskovina je oslobođena plaćanja poreza na promet.

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ

"Македонски глас" е секогаш отворен за соработка, ваши мислења, ставови и погледи.

Вашиите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенія и друго треба да пристигнат на адреса на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска за бидат објавени на нашите страници.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на нашата адреса стануваат сопственост на списанието, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

ИСПРАВКА

Во минатиот број на "Македонски глас" настанаа неколку технички грешки за кои се извинува неговата Редакција. Посебно извинување му должиме на господинот Александар Толнауер, претседателот на Советот за национални малцинства на Р. Хрватска, чие име ненамерно беше погрешено. Редакцијата на "Македонски глас" во иднина ќе вложи уште поголеми напори вакви технички грешки повеќе да не се појавуваат на нашите страници.

САМИТ

На Самитот на средноевропските земји што се одржа во Загреб присуствуваше и македонскиот претседател, господинот Бранко Црвенковски. Активно учествувајќи во работата на Самитот, македонскиот претседател, кој беше во придружба на дел од својот кабинет, но и на амбасадорот на Р. Македонија во Р. Хрватска, неговата екселенција, г. Махи Насими, оствари и неколку билатерални средби и тоа со претседателите на: Словачка, Словенија, Бугарија и Босна и Херцеговина.

ПРЕМИЕРА НА "БАЛКАНКАН"

На националниот празник 11 Октомври во загребското кино "Синестар" беше одржана премиерата на најновиот македонски игран филм "Балканкан". Публиката во преполната сала со нескриено задоволство го проследи ова целоноидно остварување и со громогласен аплауз ги поздрави претставниците од неговата екипа. По Загреб, овој филм премиерно ќе биде прикажан и во неколку други поголеми градови на Хрватска.

Ако не излезе на македонски ќе биде голема штета

Македонски глас: Како се роди идејата да ја напишете оваа книга?

Бојаџиски: Идејата за ова литературно-истражувачко патување, односно ретроспекција за животот и делото, врските во односот на големиот хрватски писател и критички ум Мирослав Крлежа со Македонија, се роди уште дамнешната 1973-75 во разговорите со проф. Петар Келески и писателот Коле Чашуле, за време на одржувањето на "Загребските книжевни разговори". Првиот фељтон на таа тема го објави 1979 г. редакцијата на "Млад Борец", благодарјќи на разбирањето на уредникот Александар Шољаковски, а потоа и редакцијата на месечникот за култура "Културен живот" спроти доделувањето на наградата за животно дело на Мирослав Крлежа "Струшкиот венец". Иронија на сето ова беше што мојата сопствена редакција "Нова Македонија" тој фељтон не беше расположена да го објави. Фељтонот, колку се сеќавам, беше добро примен и од самиот Крлежа, па Марјан Матковиќ сакаше да го објави во списанието "Форум" во Загреб, меѓутоа, од за мене непознати причини, до тоа не дојде. Крлежа почина, цела една генерација творци што му припаѓаше на сосвездието Крлежа во периодот до 1990 ја снима во физичка смисла. Времето и неговите

Издавачката куќа "Прометей" неопамна ја издаде најновата книга на проф. Бојаџиски, "Крлежа и Македонија". Тоа беше повод за разговорите со овој наш познат сонародник, новинар и вокација, но и историкограф, кој до сега ѝ има издадено "Кронологија Охридске архиепископии" и "Прометеј Македонски".

динамични промени, особено распаѓањето на Југославија, наметнаа други императиви, меѓутоа, јас упорно се надевав дека ќе дојде ден кога ќе се отворат архивите и ќе може поопштајно да се позавбавам со оваа тема. Некаде летото 1993 и подоцна 1997 година, за ова разговарав со покојниот Крсте Црвенковски, а почесто и со д-р Блаже Ристовски, кој ме храбреше и поттикнуваше. Како што е познато архивскиот фонд на Мирослав Крлежа се отвори 2001 г. и јас, благодарјќи на Министерството на култура на Хрватска, наидов на разбирање за поддршка (финансиска) за овој истражувачки проект, така што тој влезе во програмата за 2004/2005 со можности за печатење. Среќна коинциденција се случи со моето пензионирање 2003 година така што со добра волја и енергија дојде и до неговата реализација.

Македонски глас: Колку беше тешко и колку траеше собирањето на материјалот за оваа Ваша книга?

Бојаџиски: Мирослав Крлежа е до сега најплодниот, најразновиден и најопсежен хрватски писател и ум. Добрите познавачи тврдат дека напишал повеќе од 60.000 страници есеји, драми, романи, раскази, осврти, анализи, дневнички белешки и слично. Тоа е создавано во периодот од 1914 до 1979/81 година, што говори дека бил вонредно плоден. Без разлика што на два пати ги загубува своите ракописи и архив, во неговата оставштина сместена во Свеучилишната библиотека во Загреб, солидно обработена и за која постои вредно подготвен Каталог, се наоѓаат архивирани над 6.000 документи, а се чени дека во одделни приватни колекции има уште толку. Секако тоа е голем фонд, а јас според КATALOGOT успеав да обработам над 180 архивски единици, односно 600 страници (добро е што ги прочешлав најголемиот дел есеји, дневници, забелешки и романи), а и остварив увид во Архивот на МАНУ. Меѓутоа, морам да нагласам дека во МАНУ ги нема личните архиви на два значајни соработника: академикот Блаже Конески и академикот Харалампие Поленаковиќ (тие се во рацете на нивните наследници, што е голема штета, а не во архивите за научна обработка и достапност). Слично е и со архивите на академик Димче Коцо. Од друга страна, сè уште не е собран голем материјал од приватните архиви во Загреб,

Виена, Париз, Белград и личности со кои тој контактирал, соработувал, комуницирал. За секој истражувач тоа значи дека не може да има извесни изненадувања и дека и понатаму треба да се истражува и чепка.

Македонски глас: *Од Ваш аспект, мислите ли дека периодот што Крлежа го минал во Македонија го сметал за еден од најубавите години во неговиот живот?*

Бојаџиски: Трите претстојувања во Македонија, во периодот од 1913, потоа во 1937 И 1960 година, ако се соберат заедно не изнесуваат ни 40 денови: во 1913 дошол во јуни и бил депортиран по три недели (тоа е најдраматичниот и најкатарзичен период кога едвам останал жив и ја спасувал главата); во 1937 не бил ни една недела, но

очигледно според она што ѝ го напишал на Бела, минал добро и бил задоволен - прошетал низ Бит Пазар, се качил на Матка и го разгледал манастирот Св. Андреа, а единствено го пропуштил двобојот на петли во Чаир; третото патување е официјална посета со сите добрини што официјалноста ги дава, освен лошиот впечаток за кајганата во Битола и битолскиот дочек и испраќање. Најважното се случило во домот на Коле Чашуле, а сè друго е "мајонез", како што тој подоцна самиот ќе рече. Односот Крлежа - Македонија чинам дека најдобро го дефинира Коле Чашуле "Привлекување и одбивање!"

Македонски глас: *Дали Вие лично се имате сретнато со Крлежа и неговата Бела?*

Бојаџиски: Моите допири и средби со Крлежа се повеќеслојни. Во 1956 на првите почетоци што се организираа во Охрид како предигра на Охридското лето, со мојот татко Борис Бојаџиски и Миле Волканоски, ги гледав "Господа Глембаеви" со Илија Милчин и Мери Бошкова; кон средината на шеесетите во наследената библиотека од мојот татко пронајдов една книга есеји од Крлежа печатена 1939, која за мене беше многу инспиративна; не ни сонував дека токму мојот охридонец, Ристо Кузмановски, на мојот роденден 1.12.1971 година ќе ме доведе до Крлежа во едно време - невреме. Таа и втората средба во "живо" опишани се во книгата, а другите не. Можеби еден ден ако ги објавам моите "Фрагменти од Загреб". Со г-ѓа Бела не сум имал средба, ама знаам дека тоа беше вистинска дама, а и повеќе од тоа.

Македонски глас: *Кои се Вашите идни книжевни планови?*

Бојаџиски: Наскоро ќе ги прославам моите шеесет лета. Никогаш не ни наумував дека ќе пишувам книги. За сè е виновен Тома Прошев. Но, морам да признам дека добро ми оди! Секогаш нешто се чкрта, ме копкаат монашките редови на Византија, од друга страна одамна започнав со работа врз хронологијата на Македонците во Хрватска, благодарейќи на покојниот академик Стјепан Антољак. Чинам дека ако "Крлежа и Македонија" не излезе и на македонски ќе биде голема штета. Да сме живи и здрави

до следниот наслов. Почнав доцна, белки нешто и ќе довршам.

Македонски глас: *Вие, господине Бојаџиски, сте првиот главен и одговорен уредник на ова наше списание. Кажете нџ каков беше неговиот почеток?*

Бојаџиски: Од сегашна дистанца можам да кажам дека "раѓањето" на "Македонски глас" беше скоро бајковито. Во мај 1992 ме викна д-р Никола Гроздановски на една средба со тогашниот министер за култура Ѓунер Исмаил, кој вети дека министерството ќе го отпечати првиот број

OGNEN BOJADŽISKI

Krleža i Makedonija

fragmenti

PROMETEJ

на списанието. По десетина дена Управниот одбор на Заедницата се гласаше за главен и одговорен уредник на "Македонски глас". Кандидати бевме Јас и Михајло Ничота, кој не присуствуваше на состанокот, па бидејќи Јас бев тука, ми рекоа да се изјаснам. Јас не се колебав: знаев дека е тоа предизвик и шанса, ја прифатив понудата и со гласање бев едногласно избран. За Илинден "Македонски глас" беше отпечатен и разделен. Години подоцна, дознав дека кум за името бил д-р Блаже Ристоски, а за мојот избор виновен сум самиот бидејќи дојдов на состанокот.

Марина Апостоловска - Вујаќлија

ОД ТЕКСТ ДО ПРЕТСТАВА

Книгата за која денес зборуваме не е само студија за прочитот на *Црнила* на хрватските сцени. Да, секако, таа е пред сè и над сè посветена на сценските реализации на најизведуваната пиеса на Чашуле во Хрватска, но Борислав Павловски, таков каков што е, не може да се задоволи само со истражувањата на *Црнила* во хрватскиот театар. Во првиот дел на книгата, насловен “Уломци о животу и о драматургији Кола Чашула”, вели: “Од сите достапни податоци, авторски напомени и датите (годините) на објавување и реализација на текстовите, може да се состави специфична драмска хронологија.” Имено, тој тоа на првите седумдесетина страници од студијата и го прави – минуциозно, со многу, многу податоци, цитати, извори, Борислав Павловски читателот го воведува во драматургијата на Чашуле. Во овој дел е и жанровската класификација на драмските текстови на Чашуле, тема која е постојано провокативна, пред сè поради несогласувањата околу жанровската определба на писите – несогласувањата кои во одзивите се забележуваат и во времето на произведбите-премиерите-објавувањата, но несогласувања, поточно – различни мислења кои се актуелни и во денешните материјали посветени на Чашуле или во современата македонска драматика.

Значи, според Борислав Павловски, Бразда, Градскиот саат и *Игра* или социјалистичка Ева се комедии на карактери, односно општествени комедии, а Вејка на ветрот е психолошка драма со елементи на егзистенцијалистичка драма. *Црнила*, *Вител*, *Житолуб*, *Суд*, *Роднокрајци*, според Борислав Павловски се егзистенцијалистички драми.

Авторот смета дека текстови со елементи на драмата на апсурдот се *Партитурата* за еден мирон и *Дивертисмент* за еден Стрез, додека *Как што милувате* оставка на еден министер за внатрешни работи или... и *Тибурсио* и *Синфороса* “се обликувани во работилницата на драмата на абсурдот, иако попрецизно можат жанровски да се класификуваат на цртата од неосотија до нова/трагична фарса и гротеска”. Конечно, “жанровската класификација се комплицира во врска со оние дела кои значајно го напуштаат реалистичкиот начин на пишување и се препуштаат на струјата со доминантни модернистички постапки, како и на освестен постмодернизам што стреми кон преименувањето на жанрите, нивна деривација, па дури и укинување”, заклучува Павловски.

Натаму, Павловски предлага уште една класификација на драматиката на Чашуле, затворена и отворена, тргнувајќи од претпоставката дека “некои текстови се определени со почеток и крај, додека некои се структурирани на принципот на исклучување на крајот и очекување продолжение, како и отвореност кон различни културни кодови”.

Конечно, Павловски определува и неколку тематски циклуси во драмското творештво на Чашуле. Првиот циклус, според него е поврзан со националното/роднокрајно поднебје и некој момент на македонската историја. Вториот циклус ја тематизира положбата на економската емиграција, додека третиот циклус е посветен на одредени настани од македонската историја во првите неколку децении на минатиот век. Четвртиот тематски циклус во творештвото на Чашуле, според Борислав Павловски, е односот на отугениот поединец и механизмите на власта, и конечно, петтиот тематски циклус е посветен на феноменот на латиноамериканските патријарси и нивната неограничена власт.

Во еквиџаџа “Знанствена књиџница”, *Зедница* на Македониџе во Република Хрватска, на хрватски јазик неодамна ја издаде новата књиџа на др Борислав Павловски, под наслов “Од текст до претстава”. Наместо разговор со овој наш ценен универзитетски професор и шефпрофесор, специјално за “Македонски глас” ја пренесуваме рецензијата на Мишел Павловски, кој тој ја пофрлува за промоцијата на оваа значајна књиџа која неодамна се одржа во Македонија.

Натаму, драмското творештво на Чашуле се осветлува од аспект на влијанијата кои авторот ги имал, првенствено од модерната американска драма. Павловски се задржува и на прашањето за преминот од реализам во модернизам во македонската драматика. Според него, “модернистичката драматургија се обликувала од појавата на Чест на Васил Иљоски до Вејка на ветрот на Чашуле, а се втемелила во шеесеттите години на минатиот век”.

Определувајќи го драмскиот опус на Чашуле како производ на сопствената национална драматургија и театар, Борислав Павловски, истовремено потсетува дека тематизирањето на сопствената национална историја значи да се заземе став кон конкретен настан и личностите што го предизвикале. Тоа го води кон круцијално теоретско (и не само!) прашање: На кој начин можат да се објективизираат историографските факти и да се обликува природата на историската вистина сврзана со одреден настан?

Во творештвото на Чашуле, според Павловски, овој проблем се решава преку фикционализација на историскиот материјал. Чашуле, земајќи го елементарниот историски факт, го користи за околу и врз основа на него да конструира фикционална/драматуршка реалност. Таквата тематизација на настаните од минатото, според Павловски, му овозможила на Чашуле да реализира лична пресметка со сеништата на националната историја, која никогаш не е еднодимензионална.

Иако е значајно помал од вториот дел, се задржав пообемно на овој дел од студијата поради фактот дека тој, практично претставува згуснат, оригинален и над сè вреден поглед на драмското творештво на Кола Чашуле. Првиот дел може слободно да функционира како мала книга, или проширен есеј, или како што Павловски сам го определува пред крајот, како “интерпретативска средба со драмскиот опус”, за веднаш потоа да ги додаде и двете претпоставки

за успешна реализација на таа средба – изузетно познавање на целиот материјал и на оние аспекти на теоријата на драмата кои можат да бидат логистичка основа за покомплексно читање. Додека ја читате книгата, јасно ви е дека Павловски не само што ги има исполнето двата условия, туку на творештвото на Чашуле не му приоѓа само со разбирањето, нужно за секој аналитичар, туку и со љубов, карактеристична само за мал број проследувачи на уметноста.

Вториот дел на студијата е посветен на сценските реализации на Црнила во Хрватска – првата, во ХНК во Загреб (9 јуни 1963, режија Илија Милчин), потоа на претставата во осиечкиот народен театар – денес ХНК Осиек

тивна литература, цврсто стои во рамките на истражување што ги наметнува науката за книжевноста. Во вториот дел пак, се гледа и другата страна на интересот на Борислав Павловски – театролошкиот пристап кон истражувањето, впрочем, единствен можен и единствен продуктивен метод кога предмет на студијата е имено реализацијата на драмски материјал на театарска сцена. Тоа сигурно не е единствениот, но чинам дека е најпродуктивниот пристап при конципирање на студија со ваков наслов – од текст до претстава. Впрочем, за читателот кој го следи авторот ваквиот начин на работа на Борислав Павловски не е изненадувачки – таков беше и неговиот пристап во претходната книга, во која (пак!) централно место имаше творештвото на Чашуле.

Павловски секоја од посочените претстави трпеливо ја реконструира, преку приведувањето на секој, и најмал или на прв поглед неважен текст, најава или критика објавени за неа. Тоа му овозможува со висок степен на веројатност да ја реконструира претставата, режисерската замисла и играта на актерите. Посебен му е пристапот кон достапните фотографии сите објавени во студијата. Не само што се користи со нив во реконструкцијата на претставата, Павловски оди чекор понатаму – го компарира текстот на изворникот со сцената која е претставена на фотографиите, оди во минуциозна анализа на секој елемент на фотографијата – на пример, коментирајќи ја фотографијата на стр. 103 на која се Миња Николик (Неда) и Фрањо Фрук (Иван), Павловски прво ја определува сцената (прв приказ прв дел дијалог за целите на убиството на Горче). Со сериозни лица и директни погледи кои укажуваат на блискост меѓу нив, како и физичката близина нагласена со Ивановата рака на Нединото рамо. Изразите на лицето оддаваат блискост и страв. Во рамките на можностите кои ги дава материјалот, анализирани се и другите елементи – светлото, костимите, сцената... Откако вака детално ќе ја прероди дамна играната претстава, Павловски суптилно и ненаметливо ќе ја искоментира, па така, на пример, дознаваме дека претставата на Црнила во Осиек не била повеќе од професионално одработена работа. Критички, но не критизерски однос има и кон рецензиите што ги користи – "театарската критика содржи некои нелогичности кои и ја намалуваат веродостојноста во толкувањето на претставата – евидентна е отсутноста на директна оценка за квалитетот и успешноста на претставата".

Павловски не се задоволува само со реконструкција на претставите. Тој обилно ги користи сите достапни материјали, од инспициентската книга, преку плакати, афиши, разговори со учесниците... Така во студијата ќе дознаеме, на пример дека на премиерата на Црнила во Осиек е остварен приход од 75.996 денари и дека имало 314 гледачи...

Павловски на почетокот на секоја глава, накратко, дава и преглед на историјата на театарот во кој се одржувала претставата, очигледно, имајќи го на ум евентуалниот македонски читател.

Мишел Павловски

(27 октомври 1963, режија Иван Мартон), на Црнила во НК Шибеник (1 мај 1964, режија Вјекослав Видошевиќ) и на претставата на Црнила во ГК Вировитица (3 мај 1979, режија Лојзе Штандеќер).

И тука, во вториот дел, оние кои не се запознаени со научните интереси на Борислав Павловски ги чека изненадување – во првиот дел, авторот и преку методологијата на работа и преку начинот и преку пристапот кон материјалот што го истражува, се претставува како експерт за компара-

Седница на УО на Заедницата

На 1 октомври годинава Управниот одбор на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска ја одржа својата шеста седница, со која претседаваше г-ѓа Славица Сагадин и на која нејзините членови расправаа според обимниот дневен ред.

При тоа, беа анализирани активностите на Заедницата и нејзините друштва, а беа донесени и неколку одлуки за остварување на планираните програми до крајот на 2005 година. Претседателите на Друштвата што поскоро треба да достават план и програма за работа во 2006 година, за Заедницата да може да ги расподели средствата што поквалитетно и навремено.

На седницата Марко Паризоски беше именуван за координатор на интернет страницата на Заедницата. По барање на досегашната секретарка на Заедницата на Македонците во РХ, г-ѓа Анка Рабузин беше разрешена од оваа функција, а при тоа беше донесена одлука таа функција во иднина да ја врши Елизабета Петровска. Притоа, членовите на Управниот одбор ѝ се заблагодарија на г-ѓа Рабузин за нејзината повеќегодишна самопрегорна работа во Заедницата и донесоа одлука да ѝ се додели благодарница.

М.А.В.

Семинар на националните малцинства

Во организација на Уредот за национални малцинства при Владата на РХ и Европскиот совет, на 15 и 16 септември година во Сплит се одржа импозантен собир – "Семинар за спроведување на рамковната конференција за заштита на националните малцинства во Република Хрватска".

На семинарот, кој траеше два дена и на кој беа обработени многу значајни и витални теми од животот и проблемите на националните малцинства во РХ, беа присутни претставници на сите национални малцинства со преку стотина учесници, а од страна на организаторот претставници на Европскиот совет, претставници на Владата на РХ, специјален пратеник од претседателот на РХ, градоначалникот на град Сплит и Сплитско - далматинската Жупанија.

При тоа, особено беше нагласено учеството на националните малцинства во процесот на одлучување и застапеноста во правосудните и управни тела во локалната самоуправа, а беше обработена и темата за меѓународната толеранција и борбата против било каква дискриминација во РХ, процесот на враќање на бегалците во нивните родни места и нивното враќање во секојдневниот живот. Посебно значење е дадено на темата за спроведба на националниот програм за Ромите како многу обемен и акутен проблем, решавање на прашањето за државјанство, стамбеното пра-

шање, како и обновата на срушените куќи. Голем интерес предизвика обработка на темата "Заштита на малцинските јазици - образованието на мајчин јазик".

Сите овие теми беа обработени и презентирани од домашни и странски експерти, што на семинарот му даде посебен квалитет и сериозност, а учесниците на семинарот со своите дискусии уште повеќе ја зголемија неговата важност.

Македонското национално малцинство беше застало од претседателката на Заедницата на Македонците во РХ, г-ѓа Славица Сагадин и потпретседателот на Заедницата, г-дин Владимир Апостолски.

Многу важен допринос на овој семинар дадоа претседателката на Уредот за национални малцинства, г-ѓа Милена Клајнер и претседателот на Советот за национални малцинства, г-дин Александар Толнауер.

С. Сагадин

Илинден 2005

СВЕЧЕНО ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ И ВО СПЛИТ

Годишнината од Илинденското востание и Крушевската република беа свечено одбележани и во Сплит, точно на 2 август 2005 година, на сто и двете години од историскиот настан.

Организатори беа Македонското културно друштво од Сплит "Македонија" и сплитската Македонска Црковна Општина "Св. Наум Охридски". На прославата, која беше посетена од многумина Македонци, но и Хрвати од Сплит и неговата околина, гостите ги поздрави претседателот на друштвото, г. Владо Апостолски, кој посебно им се заблагодари на присуството на доградоначалникот на градот, г. Божидар Чапалија, прочелникот на националните малцинства на градот, г. Хорват, претседателот на Словенечкото културно друштво "Триглав", г. Боштјан, како и на гостите од Македонија што присуствуваа на овој настан.

Музичката кулиса на оваа историска и забавна средба ја обезбедија Олга Барбир и КУД "Бродосплит", чии изведби придонесоа дружењето да трае до доцна во ноќта.

Госпувања

ПУЛЈАНИ НА ГОСТИ ВО СЛАВОНИЈА

По покана на Петтата смотра на фолклорот на националните малцинства на Република Хрватска и друштвата на Хрватите во дијаспората, членовите на МКД "Кочо Рацин" од Пула на 28 мај годинава настапија во Стари Јанковци. Без оглед на големата горештина и долгиот пат (600 км.), ансамблот беше решителен да учествува на оваа културна манифестација со пеачката група "Ленка", музичкиот состав "Македонски чалгии" и играорната група "Мугри".

Водач на патот беше д-р Олга Ангеловска, која воспостави тесна врска со љубезните домаќини. Организаторите беа осигурале хотелско сместување за сите учесници на смотрата, за кои јадењето се сервираше во ресторанот, но се готвеше во домаќинските куќи на членовите од двете друштва. "Izbor MKD "Kočo Racin" iz Pule učinili smo gledajući u "Prizmi" njihov nastup. Kako nam je programska orijentacija obuhvatiti što veći broj društava i prezentirati ih u našem programu i kako su pulski Makedonci bili izuzetni, na sljedećoj priredbi predstaviti ćemo drugo MKD iz Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj", ни изјави претседателот на организациониот одбор, г. Александар Новик.

По својот настап членовите на пулското културно друштво беа испратени со долготрајни аплаузи.

Осиек

ГОСТУВАЊА НА "ВАРДАРКИ" И "МАЛ ТАНЕЦ"

Минатата сезона беше многу успешна за секциите на МКД "Браќа Миладиновци" од Осиек, пеачката група "Вардарки" и детската група "Мал Танец". Започнувајќи со настапот на јубилејниот концерт на "Вардарки" и гостите по повод 10. роденден на Друштвото во октомври 2004 год, се редеа настапите и во оваа 2005 година: "Три кралеви и Бадник", Втората македонска вечер, Маскенбал, "Цветници", на годишното собрание, на хуманитарниот концерт и други. Но, како и спортистите по упорното тренирање, така и членовите, заедно со своите водители (професорката Јагода Тренеска - Цветичанин и студентките Маја Фаркаш и Сања Бузациќ) посакаа да го прикажат наученото и надовор од својот град. Така, гостувањето во Пула во месец мај,

на 10. роденден од МКД "Кочо Рацин", како и гостувањето во Дарда во месец јуни и настапот во Гаково на концертот на националните малцинства, ги мотивираше пеачите и играорците за уште поуспешна нова сезона. И покрај скромната черга (носи, оркестар, финансии), плановите и желбите им се големи.

Риека

КИРО ГЛИГОРОВ ВО ТРОДНЕВНА ПОСЕТА

По поканата од Советот на македонското малцинство на Риека и Македонското културно друштво "Илинден", од 28 до 30 јуни годинава во Риека престојуваше Првиот македонски Претседател Киро Глигоров со сопругата и членовите на неговиот кабинет. Во една од хотелските сали претседателот го поздравил многубројните сонародници, на кои тој кратко им се обрати, коментирајќи ги сегашните политички прилики во Македонија. На пречекот беа и претставници на Град Риека, како и прочелникот за култура за Град Риека и воедно претседател на риечките писатели, г. Божо Мимица. Пречекот заврши со коктел и поединечни контакти со г. Глигоров, а пригодата е искористена и за заедничко фотографирање.

Следниот ден, градоначалникот Војко Оберснел и замениците на приморско-горанскиот жупан, г. Лука Денона и г-ѓа Нада Турина Гурик, во Градското поглаварство го примија Првиот македонски Претседател, Киро Глигоров, Амбасадорот на Република Македонија во РХ, Махи Несими, шефот на кабинетот на г. Глигоров, г. Живко Кондев, претседателот на Советот на македонското национално малцинство, г. Михаило Давчевски и претседателот на МКД "Илинден", г. Илија Христовулов. Градоначалникот Оберснел изрази задоволство што г. Киро Глигоров по втор пат ја посетува Риека, а посебно што Македонија и Хрватска имаат особено добро развиени билатерални односи.

Киро Глигоров изрази задоволство што Македонците во Риека се чувствуваат како равноправни граѓани, а Македонија има традиционално чувство на пријателство кон оваа земја.

Истиот ден во Гувернеровата палата во Риека, а во организација на Советот на македонското национално мал-

цинство за Град Риека и Македонското културно друштво "Илинден", одржана е трибината "Актуелната состојба на Балканот и во Македонија", на која говореше Првиот Претседател на Република Македонија, г. Киро Глигоров. Претседателот на Советот на македонското малцинство, г. Михаило Давчевски, го поздравил гостинот и воедно му заблагодари за повторниот престој во Риека, а потоа ги поздравил присутните, меѓу кои посебно: поджупанот г-ѓа Нада Турина Гурик, ректорот на риечкиот Универзитет г. Даниел Рукавина, Амбасадорот на Република Македонија г. Махи Несими, претседателката на Заедницата на Македонците во Република Хрватска г-ѓа Славица Сагадин, претставниците од Град Риека и жупанијата, како и многубројната публика во преполната Мраморна дворана.

Киро Глигоров бурно поздравен од присутните се заблагодари на поканата на Риека и за можноста да одржи трибина и воедно да ја претстави книгата "Виорни времиња".

На почетокот г. Глигоров нагласи: "Крајно време е Европа да престане да гледа на подрачјето на југоисточна Европа како на регија која е етнички и верски конфликтна зона и е во сенката на другиот дел на Европа. Западниот Балкан не смее да биде препуштен сам на себе, затоа што изолацијата на нашите регии не води во излезна состојба. Се надеваме дека Хрватска побргу ќе влезе во ЕУ, ние

сме на пат, а верувам дека европскиот процес ќе ја опфати Србија и Црна Гора, Босна и Херцеговина и Албанија. Еден од условите е сите кои се одговорни за злосторствата да одговараат пред Хашкиот суд. Извесно е дека Косово ќе биде независно, но Американците ќе останат таму поради геостратешки причини. Како еден од најважните фактори во процесот на евроинтеграцијата е односот кон малцинствата, а според моја оценка Хрватска ова прашање квалитетно го решила, а за што ми сведочат моите сонародници кои се хрватски граѓани."

Г. Глигоров посебно се задржа на воените настани во Македонија, потпишувањето на Охридскиот договор, на одредбите кои се вградени во него, но и во Уставот на Република Македонија. На крајот тој нагласи дека договорот на некој начин го врати мирот во земјата и покажа дека вакви прашања не треба да се решаваат со сила.

По трибината претставена е книгата "Виорни времиња" на г. Киро Глигоров. За неа воведен збор даде академикот Даниел Рукавина, ректорот на риечкиот Универзитет, а потоа проф. д-р Горан Калогјера, проректорот на Универзитетот, ја претстави книгата.

Калогјера во своето долго излагање неколку пати ја нагласи улогата на Глигоров како еден од најстарите и најiskusните политичари кој мудро ја водеше својата држава и успеа да ја осамостои без пролевање капка крв

со промислена политика, идеи, предлози и решенија. "Со еден збор речено, Глигоров, градејќи ги принципите на својата политичка филозофија, не сметаше дека се некои априористички откритија и принципи што се створиле во неговата глава, туку тие произлегуваат од историското искуство на народот во неговиот трагичен опстанок во просторот и времето на тој бришен балкански простор", рече д-р Калогјера.

Проф. Божо Мимица, претседател на риечките писатели, кусо се осврна кон книгата на Глигоров, нагласувајќи

Риека

КОНЦЕРТ НА АНСАМБЛОТ "БИТОЛА"

На 26 јуни годинава во Хрватскиот културен дом во Риека гостуваше Фолклорниот ансамбл "БИТОЛА" од Република Македонија. Концертот го организира МКД "Илинден" од Риека, со поткрепа на градот Риека - Оддел на Градската управа за култура.

Фолклорниот Ансамбл "БИТОЛА" од 15 до 28 јули беше на турнеја по Хрватска како гостин на КУД "Дучец" од Мрацлин, а настани на плоштадот во Загреб, во Врбник на островот Крк со целовечерни концерти и во Риека. На Меѓународниот фолклорен фестивал во Велика Горица, на кој учествуваа повеќе групи од неколку држави, Битолчаните во големата конкуренција го освоија првото место.

"Ансамблот "Битола" основан е 1994 година како израз на добра волја и потребите на граѓаните за културна идентификација и како потреба за културен натпревар помеѓу народите во светот", ни изјави претседателот Боро Рутески.

Задоволни од настапот на битолските играорци, МКД "Илинден" им овозможи дводневен престој во Риека и одмор на кварнерските плажи.

В.Н.

дека го радува Глигоровата свежина и одважност во овие турболентни времиња да се искаже, со својот народ да создаде своја посебност, простор каде секој може да се изрази.

Претседателот Киро Глигоров на крајот им се обрати на присутните и рече:

"Драги пријатели, денес сум радосен и возбуден што сум повторно со вас. Овие мои зборови изразени преку моите настани на домашната и меѓународната сцена се обид и порака со кои сакам Македонија и нејзините граѓани да допрат до меѓународната јавност. Со моите пораки сакам да ја создадам довербата кон македонската новосоздадена држава, која многумина ја негираа и санкционираа. Во својот долгогодишен живот, во деветте години претседателство на Република Македонија, успеавме да го оствариме долгогодишниот сон - да создадеме држава, мала, но со народ со отворено срце, работлив и подготвен за создавање на нов идентитет и модерна и уште побогата држава."

Трибината и промоцијата на книгата "Виорни времиња" заврши со настап на фолклорната група на МКД "Илинден" и коктел во организација на Град Риека.

Владо Настески

DANI HRVATA IZ MAKEDONIJE

"Vrijeme koje više nije moje... slijedi domovinski smiješak u letu međuvremena...", uzbuđeno je govorila svoje stihove pjesnikinja Ljerka Totch - Naumova na svom maternjem, hrvatskom jeziku, na otvaranju "TJEDNA HRVATA IZ MAKEDONIJE", u svojoj prvoj domovini Hrvatskoj. Tjedan Hrvata iz Makedonije održao se u Zagrebu od 26. do 29. rujna 2005. godine pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske, g. Stjepana Mesića, a u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i njezina Odjela za hrvatske manjine.

Svečano otvaranje Tjedna Hrvata iz Makedonije uzбудilo je sudionike Hrvate iz Makedonije, njihove prijatelje Hrvate i Makedonce iz Makedonije i Hrvatske, te visoke uzvanike Grada, Republike Hrvatske, Matice iseljenika, veleposlanike nekoliko zemalja na čelu s Veleposlanikom Republike Makedonije u Republici Hrvatskoj, Mahijem Nesimijem.

Otvarajući prvu večer, Hrvoje Salopek, tajnik Hrvatske matice iseljenika, iznio je sliku života Hrvata u Makedoniji danas. Organizirani su u udrugu Zajednice Hrvata u Makedoniji (ZHM) od siječnja 1996. g. Procjenjuje se da danas u Makedoniji živi oko 5000 Hrvata. Najveći broj ih je u Skopju, a ogranci su im u Bitoli, Štipu, Ohridu, Strugi i Tetovu. Prošli su teško razdoblje življenja i nisu priznati kao nacionalna manjina. Zajednica se financira od članarine i financijske pomoći Vlade Republike Hrvatske. Svojim djelovanjem Zajednica stječe priznanje žitelja Makedonije i njezinih službenih tijela, a radi se na tome da dobiju status u Makedoniji kakav Makedonci imaju u Hrvatskoj. Aktivnošću na različitim područjima Hrvati iz Makedonije nastoje očuvati svoj jezik, svoju baštinu, ali i biti most povezivanja i prijateljstva između dvaju naroda i država.

Zajednica Hrvata iz Makedonije je u Skopju inicirala osnivanje Katedre za hrvatski jezik, organizira tečaj hrvatskog jezika za djecu Hrvate, imaju knjižnicu, izdaju glasilo Hrvata na hrvatskom jeziku "Hrvatska riječ".

Novoimenovani Veleposlanik RH u RM, Ivan Kujundžić, pozdravljajući skup poslao je poruku Hrvatima iz Makedonije: "Računajte na potporu vaše prve domovine, ovo neće biti rastanak, nego priprema za novi susret." Veleposlanik Mahi Nesimi pozdravljajući skup naglasio je da Hrvati u Makedoniji mogu ostvarivati svoja nacionalna prava. Oni su bogatstvo Makedonije, kao što je i makedonska nacionalna manjina bogatstvo Hrvatske,

a obje manjine čine dobro za prijateljstvo dviju zemalja i naroda. Tjedan Hrvata iz Makedonije proglasio je otvorenim Siniša Tatalović, savjetnik za nacionalne manjine u Uredu predsjednika Republike Hrvatske.

Program koji je slijedio oduševio je Hrvate i njihove goste. Glazbeno-literarni program izveli su članovi Zajednice s voditeljicom programa Snježanom Trojačanec. Uz obje državne himne koje je otpjevao zbor "Dobra volja" pod ravnanjem Ljubomira Brangjoliće, izveden je kolaž hrvatsko-makedonskih pjesama i arije iz "Male Florami" Ive Tijardovića, čiji su mladi izvođači izazvali oduševljenje prisutnih.

Ljerka Totch - Naumova pozvala je na izložbu fotografija Vlahi Brangjoliće "Odbljesci naše druge Domovine" te Augusta Leona o etnokulturi Bitole, "Bitola-babam-Bitola", koju je predstavila autorica, etnologinja i kustosica muzeja u Bitoli, Zdravka Maretić. Izložba je posjetitelje upoznala s kulturnom prošlašću i poviješću Bitole, makedonskog grada konzula s početka 20. stoljeća, grada koji je u prošlosti bio pod utjecajem raznih etnokultura. Fotografije prikazuju sakralne objekte, bitolsku čaršiju, stare nošnje itd.

Izložba "Mikrokozmos", crteži - slike Borisa Tkalcica-Valba, čiji su korijeni iz Međimurja preko oca mu Jože, otkrila je svo bogatstvo nadahnuća, simbola i boja ovog učitelja - slikara koji je u taj svijet ušao u ranoj mladosti. Mirko Gašparec svojim je drvorezbarskim (kopaničarskim) radovima predstavio utjecaj tradicionalne Mijačko-debarske škole na svoje stvaralaštvo, ali s naglaskom svoga specifičnog, autentičnog izraza. Utemeljitelj je Društva kopaničara Makedonije i nositelj mnogih nagrada, a autor je figure - rezbe za nagrade "Milton Manaki", Festivala filmske kulture u Bitoli. Predmeti su izrađeni u tradicionalnom duhu, ali s naglašenom, prepoznatljivom individualnošću, čistoćom i preciznošću umjetnikova stremljenja savršenstvu. Obje ove izložbe otvorila je povjesničarka umjetnosti, Violeta Krstić, razdragana i raznježena Hrvatica po majci.

Drugog dana održan je stručni skup o razmatranju statusa i problematike hrvatskih manjinskih zajednica u Europi. Iste večeri izvedena je kazališna predstava "Escajg" u Zagrebačkom kazalištu lutaka, čiji autor i izvođači su članovi dramske sekcije ZHM-a, a ovo je njihov prvi igrokaz. Komediju su izveli na hrvatskom jeziku s puno duha i nadahnuća te izazvali smijeh i oduševljenje gledatelja podijelivši im na kraju predstave žlice, viljuške i noževe iz escajga.

Trećeg dana, na tribini "Povijesne hrvatsko-makedonske veze" predavači su bili novinarka Marija Damjanovska i profesorica Snježana Trojačanec. Govorile su o najstarijim sponama koje vežu hrvatski i makedonski narod, a potječu još iz vremena Dubrovačke Republike koja je održavala trgovačke i kulturne veze s gradom Skopjem. Istaknuto je poznato prijateljstvo i suradnja biskupa Josipa Jurja Strossmayera s poznatim makedonskim rodoljubima. Danas su Hrvatska i Makedonija zemlje s najvišim stupnjem prijateljskih odnosa. Bliskost dviju država osnažuju nacionalne manjine - hrvatske u Makedoniji i makedonske u Hrvatskoj. Glazbeno-literarni kolaž, u večernjim satima u ZKL-u, "Na mladima svijet ostaje", izveli su mladi iz ogranaka ZHM-a Bitole i Štipa po ideji Ljubomira Brangjoliće, a s voditeljicom Darjom Dragšić.

U četvrtak, 29. rujna, predstavljena je knjiga poezije "Vrijeme koje nije moje" autorice Ljerke Totch - Naumove, članice Društva makedonskih književnika, promotora Đure Vidmarovića i zbirku pjesama "Ljubav i riječi oko nje", autora i skladatelja Ljubomira Brangjoliće i promotora Denisa Derka. Na zadovoljstvo publike autori su pročitali po nekoliko svojih stihova.

Pred sam odlazak iz Hrvatske, Hrvati iz Makedonije priredili su nezaboravnu večer i druženje uz prezentaciju jela i vina iz Makedonije. Svečanost su otvorile "Ezerke" i "Sedum osmini" pod ravnanjem voditeljice Darke Kragović i dirigenta Brune Urlića koji su izveli nekoliko poznatih makedonskih pjesama. Tom prigodom izmijenjeni su prigodni darovi i uručeni zaslužnim članovima ZHM-a i Hrvatske matice iseljenika.

Prijatelji su se razišli s porukom početka susreta: "Ovo nije rastanak, nego priprema za novi susret, novi početak."

VEČER NACIONALNE MAKEDONSKE KUHINJE

Povodom 8. rujna, Dana državnosti Republike Makedonije, MKD "Biljana" iz Zadra u hotelu "Iž" organiziralo je Večer nacionalne makedonske kuhinje. Članovi društva i njihovi gosti kao glavno jelo imali su "gravče na tavče" i rižu s piletinom – dva najzastupljenija makedonska nacionalna jela.

- Želja nam je bila proslaviti 14. godišnjicu makedonske samostalnosti, okupiti se i pojesti neka od poznatih makedonskih jela, a ubuduće ovakva naša druženja postat će tradicionalna, izjavila je Mirjana Majić, predsjednica "Biljane".

МАКЕДОНИЈА

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА

Во јуни годинава во преспанското летувалиште Крани се одржа Меѓународна ликовна колонија. Организатори беа Владата на Р. Македонија, односно Агенцијата за иселеништво, со учество на сликари од дијаспората. Македонците од Хрватска на оваа Колонија ги претставуваше академскиот сликар Киро Винокиќ - Вики.

Секој од учесниците изработи по 4 платна, кои по завршувањето на Колонијата беа изложени во Керамичкиот музеј на Преспа, а наскоро, како комплетна изложба, ќе бидат претставени во Музејот на град Скопје.

КУД "РУСАЛИИ" ПО ВТОР ПАТ ВО ЗАГРЕБ

Од 20 до 24 јули оваа година во Загреб се одржа 39. меѓународна смотра на фолклорот, а Македонија по вторпат ја претставија неуморните членови на Македонското - културно уметничко друштво "РУСАЛИИ" од Секирник, Струмица.

Нивниот прв настап бил во далечната 1971 година, а како доброто се памети и забележува, организаторите на овогшната смотра повторно ги поканиле да покажат што знаат и умеат, а тие навистинаа имаа што да покажат. Свечената приредба на која настапија сите учесници се одржа на Градец во петок 22 на јули, со почеток во 21 часот. Ние во публиката едвај дочекавме да се појават нашите "Русалии", бидејќи се плашевме дождот да не ја прекине приредбата. Кога ги слушнавме тапанот и зурлите и кога нашите играорци еден по еден гордо се редеа на бината, сите ние кои дојдовме да ги слушнеме и видиме имавме прилика да уживаме, да се радуваме и да бидеме горди што токму тие ја претставуваат нашата Македонија. Со честитките моравме да побрземе бидејќи дождот веќе почна да не гони, но договоривме средба за наредниот ден.

Во саботата, заедно со г-ѓа Стојанка Тежак нашите гости прво ги доведовме пред споменикот на кралот Томислав, каде ни раскажаа една интересна анегдота од 1971 година кога за првпат дошле во Загреб. По прошетката дојдовме на договореното место за средба со македонскиот Ambasador, г. Махи Несими.

До некоја наредна средба со "Русалиите" само уште нешто кусо за нашите читатели од каталогот на смотрата: КУД "Русалии" носи име според русалиските традиции, кои се врзани за зимскиот период, односно таканаречените некрстени денови, кои припаѓаат на култот на мртвите. Македонската русалиска игра, кој делумно била сложен машки обред, до ден денес е одржана како жива локална танчерска традиција и како атрактивен танц во репертоарите на македонските културно-уметнички друштва.

А. Рабузин

ИЛИНДЕН ДОСТОИНСТВЕНО ПРОСЛАВЕН И ВО ХРВАТСКА

Во најтоплиот ден во последниве сто години, 30-ти јули годинава, кога термометарот го минуваше и 45 степен целзиусов, Македонците што живеат и работат во Хрватска, достоинствено го прославија својот најголем празник - ИЛИНДЕН. Според традицијата манифестацијата што ја организира Заедницата на Македонците во Република Хрватска, се одржа во Самобор, градот каде Коста Рацин на македонски ја издаде својата стихозбирка - "Бели мугри". Токму и затоа, најнапред пред неговата биста пред Самоборскиот музеј беа положени венци за нашиот голем поет.

Потоа, прославата продолжи во Спортско - рекреативниот центар "Вугриншчак", каде се собраа околу 500 луѓе, Македонци од скоро сите градови во Хрватска: Пула, Ријека, Задар, Осијек и Загреб, како и нивните хрватски пријатели. Пред овој голем аудиторинум, најнапред се обрати претседателката на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, госпоѓата Славица Сагадин, која говорејќи за значењето на овој наш најголем празник, меѓу другото рече: цитирам

"Најнапред сакам да се заблагодарам на Советот за национални малцинства при владата на РХ, на поглаварството на градот Загреб и на Министерството за одбрана на Хрватска, како и на бројните спонзори, кои финансиска го потпомогнаа ова наше празнување. Втори август не е само верски празник, туку и наш најголем државен празник, па на овој ден ние Македонците од Хрватска сме со мислите во нашата татковина Македонија и историското Крушево." завршен цитат

Од името на владата на Република Македонија, македонската амбасада во Република Хрватска и од свое лично име потоа пред присутните говореше неговата екселенција, амбасадорот на Македонија во Хрватска, господинот Махи Несими, кој рече, цитирам:

"Најголемо задоволство за еден амбасадор е што може да присуствува овде со сите вас на оваа прекрасна

(продолжува на стр. 38)

ХРВАТСКИ ПЕЈСАЖИ И ВИДИЦИ

Новата средба со сликарството на Никола Коле Гроздановски овој пат се оствари во Библиотеката "Нови Загреб" во населбата Травно, на 22 септември 2005 година.

Можеби не знаеме која е по ред оваа самостојна изложба, но по многубројните посетители при отварањето на изложбата можеме да речеме дека се очекуваше со голем интерес. Љубителите на неговото сликарство одушевено ја прифатија поканата, затоа што мотивите и боите на неговите слики ги разгалуваат душите и на Македонците и на Хрватите. Од неговите слики овојпат пред нашите очи блескаат пејсажите и ведутите на хрватското Загорје и чудесната јадранска обала.

Изложбата ја отвори водителката на библиотеката м-р Нарциса Потезица. Таа нагласи дека со изложбата на Гроздановски се отвара сезоната за читање книги, но се

организираат и други културни манифестации, како што е оваа ликовна изложба. Гроздановски со своите акварели е еден од многумина познати автори кои излагале во овој простор.

За сликарството на Гроздановски зборуваше ликовниот критичар, писателот Јосип Палада. Тој упати топли зборови до сите присутни, истакнувајќи дека се наоѓаме на една убава бина украсена со маргаритки од многу напишани мисли, чувства и надежи стиснати на полиците со книги, изложени во предворјето.

"Маргаритки од Преспа, Загорје, па сè до синото море, тоа е враќање кон поезијата. Секој со својата душа кога ќе ги погледне сликите може да напише ода на радоста, ода за духовната состојба. Секоја оваа слика има своја душа, затоа што гледаме убавина и поезија донесена од природата.

Многу познати професори и ликовни критичари изрек-ле топли и позитивни критики за неговото сликарство", рече г. Палада.

Уметничкиот дел од програмата го исполнија поетесите Лилјана Димова - Петернел и Невенка Заниновиќ, со придружба на гитарата на Јуре Рукавина.

При тоа, Лилјана Димова – Петернел, ги рецитираше своите најнови стихови, од кои ви пренесуваме дел:

Јас не постојам

*Јас не постојам во тркалото на твојата душа
знам, мориња со солени води
крвта ќе ми ја испијат
и пак ќе бидам невреме
во твоите воздишки.*

Бегам, бегам по извитеното виножито во платно...

А поетесата и пријателка на авторот, Невенка Заниновиќ, инспирирана од изложбата, му посвети на авторот неколку стихови кои ги изговори пред посетителите:

*Ne znam, da li je biti ili ne biti?
stvaranje i ogledalo u djelu čovjeka,
možda, ti nadeš odgovor
u mojoj zjenici stvaralaštva,
u suštini samo traganje o biti čovjeka.*

Авторот Никола Гроздановски возбуден ги поздрави и им се заблагодари на посетителите во храмот на културата, а посебно на домаќинката која ја постави изложбата.

По отворањето на изложбата и нејзиното разгледување дружењето продолжи во пријателска атмосфера, со закуската што ја приреди Мирјана, сопругата на авторот.

М. Паризоски

ПРИЕМ НА ГЕНЕРАЛОТ АНДРЕСКИ

На 18 август годинава во загребскиот хотел "Палас", а по повод Денот на вооружените сили на Република Македонија, се одржа прием. Негов домаќин беше генерал - мајорот Драган Андрески, воен аташе на Р. М. во Хрватска, Словенија и Италија.

Меѓу многубројните гости предводеше амбасадорот на Р. Македонија во Р. Хрватска, неговата екселенција, Махи Несими, а од хрватскиот државен врв настанот го удостоија Државниот секретар на Министерството на одбраната на Р. Хрватска, г. Мате Работас И заменикот на началникот на штабот на хрватските воени сили, генералот Славко Барик, како и сите странски воени аташеа што ги претставуваат своите армии во Хрватска.

Поздравувајќи ги присутните, генералот Андрески, рече дека Македонија е мала земја која забрзано ги спроведува реформите за приклучување кон НАТО и Европската унија, па, како и сите земји во регионот и на нашата Македонија приоритет ѝ е влегувањето во овие два значајни сојузи.

На приемот во хотелот "Палас", на кој беа остварени повеќе контакти, беа послужени македонски специјалитети и вино.

M.A.B.

ПРОСЛАВЕН “8 СЕПТЕМВРИ”

Во организација на Советот на македонското национално малцинство за Град Загреб, а по повод Денот на државноста на Република Македонија 8 септември, приредена е свечена средба и одбележување на големиот празник на македонскиот народ. Приредбата се одржа на 6 септември во салата на Хрватското новинарско друштво која започна со интонирање на химните на Република Хрватска и Република Македонија.

Претседателот на Советот Анастас Оџаклиески ја отвори приредбата и ги поздрави гостите од високите државни и градски власти: г-динот Лончаревик од Кабинетот на претседателот на Република Хрватска, Јорге Фуентес Монзонис-Виаллонг, водител на Мисијата на ОСЦЕ, Шемсо Танковиќ со сопругата - застапник, кој ги претставува и Македонците во Саборот на Република Хрватска, амбасадорот Махи Несими со сопругата, Татјана Холјевац - претседател на Скупштината на Загреб, Александар Толнауер - претседател на Советот за национални малцинства, Бахрија Сејфиќ од Кабинетот за национални малцинства при Владата на РХ, Стипе Зеба пратеник на градоначалникот на Загреб и сите присутни Македонци и нашите хрватски пријатели.

Оџаклиески посебно ја поздрави и ѝ посака добредојде на Соња Поповска од Државниот архив на Македонија, која зборуваше за значењето на овој наш голем празник.

Анастас Оџаклиески во името на Советот, Семмакедонската координацијата на македонското национално малцинство во Република Хрватска и во свое лично име на сите присутни им го честита 8 СЕПТЕМВРИ - Денот на државноста на Република Македонија и потоа рече:

“Овој наш празник воспоставен е во нашата нова историја и по референдумот и одлуките за раздружување од претходната државна заедница.

Нашата татковина и денес е оптеретена со преголеми политички, економски и социјални проблеми. И покрај тоа што има знаци и размислувања дека оди во добра насока, па и покрај тоа што се смета дека е пред прагот на преговорите за членството во Европската заедница, иднината ќе ѝ биде тешка како и многупати до сега. Но се надевам не на подолго време и не за многу идни генерации. Со оглед дека немаме резервна татковина, сите ние, Македонците од татковината и дијаспората имаме право и должност да дадеме што поголем придонес во било кој цивилизиран облик кој директно и индиректно ќе придонесе за подобро утре на нашата земја, на сите нас и на нашиот народ.

Па затоа и денес се собравме овде заедно со нашите гости и пријатели во добро расположение да го одбележиме овој наш светол ден на нашата држава и на нашиот народ.

Предлагам од оваа наша средба да упатиме поздравни писма со честитки и желби по повод овој голем празник до највисоките институции на власта на Р. Македонија, до претседателот на Македонија Бранко Црвенковски, Приврот Претседател Киро Глигоров, до претседателите на Собранието и Владата и до министерката за надворешни работи.”

Текстот го прочита водителката на програмата Костадинка Велковска. Тој гласи:

“Од средбата на нашите сонародници и гости во Загреб по повод одбележувањето на ДЕНОТ НА ДРЖАВНОСТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - 8 СЕПТЕМВРИ, Ви упатуваме заеднички честитки и добри желби со надеж за посветла иднина на нашата сакана Македонија. Нека ни е среќна и долговечна Република Македонија.”

Амбасадорот Махи Несими ги поздрави гостите и истакна како изминаа 14 години од како Македонија и

Соња Поповска

службено стана самостојна и независна држава. "Во текот на тие години, за жал како и други држави од овој регион, и Македонија помина низ тешки трауми. Македонија достоинствено се соочуваше со сите потешкотии по тој пат и ги надмина сите блокади кои беа ставени од страна на Југославија и притисоците од страна на Грција. Поминувајќи низ сите тие маки, Македонија со гордост може да констатира

дека паралелно со напорите за создавање на државни институции се трансформира и стана нова држава. Македонија секогаш беше исправена кон тоа што значи за неа иднината и затоа ги водеше реформите за приклучување кон Европската Унија и НАТО пактот и денеска кон тоа смело чекори.

Република Македонија ги достави и одговорите на додатните прашања поставени од страна на Европската комисија и фактички за 9 ноември го очекува позитивното мислење за добивање на кандидатура за членство во Европската унија. Тоа е повод да се радуваме, а јас ви го честитам Денот на државноста."

Соња Поповска, гостинка од Скопје, раководител во Државниот архив на Република Македонија, по повод празникот одржа предавање на тема "МАКЕДОНИЈА ОД АНТИКАТА ДО ДЕНЕС".

Ова предавање во скратен обем им го претставуваме на нашите читатели, на 32 и 33 страница на овој број на Македонски глас.

Во музичкиот дел на програмата учествуваа пеачката група "Езерки", под водство на Дарка Краговиќ и инструменталната група "7/8" со која свиреше и диригираше Бруно Урлик. На големо задоволство на присутните тие ги испеаја македонските народни песни "Во наше село чешма шарена", "Јовано, Јованке" и "Лихнида кајче веслаше".

По официјалната програма дружењето продолжи со пригодна закуска.

Марко Паризоски

Денот на државноста на РМ со пригодни свечености беше прославен и во другите друштва на Македонците во Хрватска.

ТЕМАТА ЗА МИЛАДИНОВЦИ Е НЕПРЕСУШНА

- Ни малку не се двоумам околу тоа што биле тие по националност, ги сметам исклучителни личности кои покренале големи книжевни, политички и културолошки поместувања во Македонија

Вашата монографска студија "Браќата Миладиновци - легенда и стварност" македонската книжевна критика ја одбележа со многу ласкави оценки. Денес, во издание на "Современости" таа се појави и на македонски јазик. Во неа низ нови архивски истражувања ги осветлуваат животот и капиталното дело на Димирија и Константин Миладиновци. Најнапред, од вашите истражувања кои се новите резултати и оценки за нив?

Би сакал да го изразам моето огромно задоволство и благодарност на иницијаторите на овој проект, мојата книга "Браќата Миладиновци-легенда и стварност" навистина да биде објавена на македонски јазик. Книгата, јас лично не ја сметам за монографија, бидејќи таа не е тоа, ниту пак имам намера да пишувам монографија. Таа ги представува погледите и ставовите на "научник од страна", и кои не е оптеретен со било какви страсти или идеологии и кој настојува објективно да ја согледа улогата и делото на браќата Миладиновци во најновата историја на македонскиот народ. Моите ставови во однос на Миладиновци се кристално јасни и се сведуваат во следново. Нималку не се двоумам околу тоа што биле тие по националност, ги сметам за исклучителни личности кои покренале големи книжевни, политички и културолошки поместувања во Македонија. Ги доживувам како жртва на политиката на големите сили, преродбеници и маченици, кои дубиозната смрт ги претвори во легенди. Димитрија Миладинов го доживувам како стожерна фигура на македонската преродба, еден вид на македонски Гај, организатор визионер, трибун, говорник, ментор на великаните кои го наследуваат. Константин, пак, е неоспорен втемелувач на романтизмот како стилска формација на македонската книжевност. Неговиот стил кој ќе го прифати и Прличев, браќата Петковиќ и уште некои македонски преродбеници. Него го сметам и за жртва на Штросмаеровата амбиција и ширење на католицизмот на древните тла на православие, наспроти се она добро што овај хрватски бискуп направил за него, финансирајќи го издавањето на Зборникот во 1861. година. Едноставно се работи за луѓе кои текот на историјата на прототот на Македонија ги свртиле во еден нов правец кој водеше кон признавање и прифаќање на националниот предзнак и то на македонскиот, на сето она што го работеле. Што се однесува до новите сознанија кои се однесуваат на браќата Миладиновци и кои се објавени во некои мои трудови по објавувањето на книгата од 2001 година, во моментот се обидувам да утврдам каде се и во чии раце стигнале оние десеттина примероци од Зборникот на Миладиновци, кои Бискупот Добрила ги купил за потребите на својот истарски клер. Патот води дури во Италија, но да се стрпиме малку додека не ги доведеме работите при крај, па и тоа ќе го објавиме. Како што може да се види темата за Миладиновци е непресушна. Во самиот наслов на книгата на еден поетски начин ги обединува легендата и стварноста, кои пак од своја страна, токму на токов начин го отворија сопственото, авторско поглавје во македонската литература.

Ненадејната смрт на Димитар и Константин била а и ден денес е предмет на бројни нагаѓања иако постојат само два решенија - или вистина се разболеле од некоја заразна болест и умреле или се убиени. И двете солуции имаат аргументи кои им одат во прилог. Јас лично сум поборник на теоријата за нивното убиство, впрочем доволно било да ги сместат со луѓе заболени од некоја смртоносна болест и така да се реши проблемот кои за многу земји станал терет, вклучувајќи ги така и Турција, и Русија, Англија, грчкото свештенство или австроунгарската дипломатија итн. Мистериозноста на нивната смрт ги одведува во легенда, а легендата како што знаете од обичните луѓе прави

митски јунаци. Па сетете се само на Марко Крале. А Марко нели бил само турски вазал? Но, легендите за нив имале позитивен ефект, почнало за нив да се говори, пишува, тие станале јунаци на разни книжевни дела, народот почнува да ги доживува како вистински јунаци, што во сушност и се, но токму легендите за нив правилно ги дефинираат пред нивниот народ. Пораката е едноставна - Миладиновци се подмолно убиени од непријателите (спектарот е широк) и треба да се паметат по сето оно што за својот народ го направиле. Значи ако направите разлика меѓу стварноста и легендата, добивате една прифатлива варијанта на нивниот живот и делото, базирани на фактите и другите извори, но затоа го губите ореолот на митското и надприродното, што го следи секој вреликан, сакал тој или не.

Миладиновци се еден од примерите на извонредната книжевна соработка меѓу две национални литератури и култури. На овие релации, според Вас, кои се релевантните димензии со струшките браќа и нивното вградување во македонската од една и во хрватската литература од друга страна.

За македонската страна тие представуваат национално богатство од непроценлива вредност, тоа секому треба да му биде јасно. Реков, тие се камен меѓеник на едно ново време, нов начин на размислување и работа, кој во потполност го менува текот на историјата. Па, сетете се само како на веста за нивната смрт реагирале нивните тогашни соработници и пријатели, во битието на елитата на македонското национално будење. За хрватската страна тие се само една епизода во динамичното столетие, настанот кој во тоа време бил медиумски пратен, пред се поради Штросмаер, кој би рекол, свесно го афирмирал Константин како голема надеж за свиете планови во Македонија. Што се однесува до книжевните контакти, печатењето на Зборникот, неспорно и денес има истакнато место во нашите книжевни и културни врски. Да не забораваме дека дури 190 Хрвати го купиле Зборникот или се претплатиле за купување.

И следното прашање се однесува за меѓукнижевната соработка и влијанија. Судбината ќе посака две капитани книги на македонската литература светлината на денот да ја видат токму во Хрватска. Покрај Зборникот на Миладиновци, при крајот на 1939 година, излезе и стихозбирката "Бели мугри" на основоположникот на македонската современа литература Кочо Рацин.

Дали станува збор за судбина или е сплет на околности, не сум сосема сигурен, но неоспорен е фактот дека двете капитални дела, заслужни за развојот на македонската книжевност се печатени во Хрватска, а потоа пласирани во Македонија. Навистина, Зборникот во значително помали количини е во споредба со Рациновата збирка. Вистина е и тоа дека голем број Хрвати во различни времина и системи на уредување, почнувајќи од Штросмаер до Џази, направиле многу за објавување на овие дела. Некои од нив дури ги ризикувале своите животи ваквите проекти успешно да се реализираат. Тоа се нераскинливи нитки кои ги врзуваат нашите две култури, литератури, но и луѓето.

Во македонската општествена и културна средина името и делото на проф. Горан Калоџера се посебно почитувани и вреднувани. Најубава потврда за тоа е годишното Почесно Рациново признание за Вас на Балканската книжевна манифестација Рацинови средби во Велес.

Ова не би сакал да го коментирам, но не сте далеку од вистината.

Quality Red Wines

VRANEC

Kvalitetno suho crveno vino, jake boje, bogatog ekstrakta, harmonično i kompaktno, pritom sačuvane arome grožđa koja svojim bouquet-om slavi miris šume i šumskih plodova.

Poslužuje se na sobnoj temperaturi uz crveno meso, pečenu svinjetinu, dimljeno meso.

VRANEC

Quality dry red wine with a very strong colour; rich in extract, very harmonious and full-bodied, retaining the aromas of grapes reminding of wood scent and forest fruits. Served at room temperature with red meat, roast pork, smoked meat...

Neto 0,75

SKOVIN

KAUFLAND :: IPERCOOP :: ŽITNJAK :: VRUTAK :: TRŽNICA DOLAC

ОСИЕЧКОТО ТРИО НА СКОПСКО ЛЕТО 2005

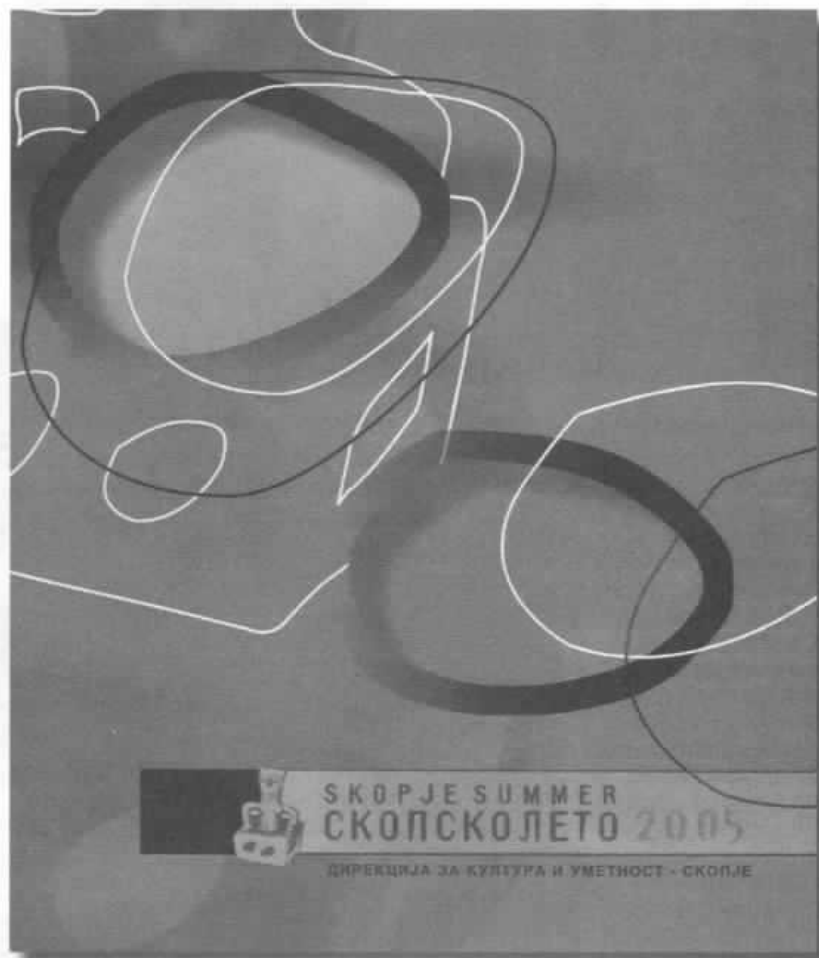
За нас Македониите од Хрватска посебна чест и задоволство е што оваа година на "Скопското лето" настајува и нашите сограѓани, кои поминале дека Македониите во странство не ги забораваат своите корени. Тие ја промовираат Хрватска во Македонија, а исто така и Македонија во Хрватска. Членови се на МКД "Браќа Миладинови" од Осиек, а настајува во состав: Слободан Цвеичанин, џрвенец на Операта на ХНК во Осиек - баришон, Јајога Тренеска-Цвеичанин, професор на Уметничката академија во Осиек - џиано и Кирил Наумов, ајсолвент на Музичката академија во Зајреб - виолина

21 јуни е светскиот ден на музиката, а во тоа одбележување учествуваше и Република Македонија со проширена програма на "Скопско лето 2005", интегрирајќи во себе не само музика туку и филмска и ликовна уметност, забава и уште многу активности. Под покровителство на Министерството за култура на РМ, а во организација на Дирекцијата за култура и уметност во Скопје, и оваа година манифестацијата траеше 40 дена. На неа учествуваа сликари, пејачи, артисти, танчери и други уметници, кои за времетраењето на "Скопското Лето" им оддадоа почит на своите музи. Куршумли ан, Сули ан, Скопското кале, Кејот на Вардар, Даут пашиниот амам, Чифте амам, Музејот на современата уметност, Македонскиот народен театар, Домот на АРМ, Градскиот парк, Забавниот парк ЛУНА се делови на Скопје кои примија учесници од повеќе од 15 земји на светот и го потврдија Скопје како отворен град.

Се претставија уметници од Италија, Австрија, Израел, Британија, Германија, Франција, Србија и Црна Гора, Шпанија, САД, Словенија, Хрватска, Холандија, Бугарија, кои на посетителите им осигураа топла атмосфера, која немаше врска со постоечките временски температури. Покрај многубројните изложби на слики и фотографии и мултимедијални презентации, во програмата беа вклучени и театарски претстави, кино премиери, балетски претстави,

концерти на разновидни групи, поетски вечери и претставување на архитектурата на градот Скопје и Македонија.

За нас Македонците од Хрватска посебна чест и задоволство е што оваа година на "Скопското лето" настапија и нашите сограѓани, кои потврдија дека Македонците во

странство не ги заборавиле своите корени. Тие ја промовираа Хрватска во Македонија, а исто така и Македонија во Хрватска. Членови се на МКД "Браќа Миладиновци" од Осиек, а настапија во состав: Слободан Цветичанин, првенец на Операта на ХНК во Осиек - баритон, Јагода Тренеска-Цветичанин, професор на Уметничката академија во Осиек - пиано и Кирил Наумов, апсолвент на Музичката академија во Загреб - виолина. Затоа, по нивното враќање во Осиек направивме разговор со ова наше македонско - хрватско трио.

М. глас: Скопското лето се одржувало на различни локации. Каде настапите вие?

Трио: Организаторот одлучил нашиот концерт да го спои со прекрасните слики од Националната галерија на Македонија, која е сместена на 900 м² во Даут пашиниот амам. Еден дел од амамот е простор и за концерти.

М. глас: Како Вам како музичари Ви се допадна тој простор? Беше ли добра акустиката?

Трио: Овој историско-културен споменик, кој ги чува спомените од втората половина на 15. век, е прекрасен амбиент за музицирање. Акустиката е одлична.

М. Глас: Кои композиции ги изведовте?

Трио: Концертот, кој траеше околу 90 минути, го започнавме и завршивме како трио, а наизменично интерпретиравме композиции за соло виолина, соло клавир, соло песни и оперски арии. Авторите беа Бах, Моцарт, Доницети, Верди, Пуччини, Вебер, Македонецот Прокопиев и Хрватите

Готовац и Дешпаљ.

М. глас: Каков впечаток на Вас остави овој скопски фестивал?

Трио: Фестивалот го оправдува името - Лето на културата. Организацијата и програмските содржини претставуваат навистина вистинско освежување во жешкото скопско лето. Квалитетни програми без влезници се прилика и за оние љубители со поплицок џеб.

М. глас: Како се случи Вие како Трио оваа година да настапите на овој Фестивал?

Трио: Идејата и препораката потекна од Хрватска, но селекторот низ понудената програма и биографиите препозна квалитет. Имено, Јагода веќе настапувала на Скопско лето со македонски уметници, као и на Охридско лето и многу други фестивали. Добитничка е на диплома за најдобра клавирска соработка со пејачи, во Москва 1982 год. Слободан, кој ја започнал кариерата во скопската Опера, бил член на квинтетот "Климент Охридски", добитник е на трета награда на натпревар во Загреб во 1989

год., а гостувал и како солист на Мајските оперски вечери (1999 и 2004). Кирил соработувал со Младинскиот оркестар на Музичка младина на Македонија, а зад себе има награди и признанија од натпревари и соработка со младата виенска филхармонија, Нордик-Балкан гудачки ансамбл, оперски оркестри во Осиек, Риека, Загреб.

М. глас: Дали за време на Вашиот престој во Македонија ја промовиравте Македонската Заедница од Хрватска?

Трио: Сите тројца сме членови на МКД "Браќа Миладиновци" од Осиек од неговото основање во 1994 год. (Јагода е негов сегашен претседател). Со секој наш настап, промоцијата е логична. Како гости на "Радио Класик", во разговор со слушателите не изостанаа и прашања за работата на македонската дијаспора.

М. глас: Бидејќи ова беше интернационално доживување, дали успеавте да договорите понатамошна соработка?

Трио: Публиката и организаторот покажаа големо задоволство. Не изостана поканата за следните години и во другите градови од Македонија каде има летни фестивали.

Бранка Јањик

Redatelj makedonskog filma «Balkankan» Darko MITRESKI

NAPRAVIO SAM URBANU LEGENDU O MRTVOJ BAKI

On je jedan od, kako se kaže, «skopskih» frajera. U prijevodu, to znači – inteligentan, naočit, s puno dobrih poznanika i puno karizme. I – velikim srcem za sve što je pametno, lijepo i pozitivno. Poslije nekoliko dobro obrađenih televizijskih i filmskih projekata, 2003. snimio je scenarij svog «Balkankana» u okolici Skopja, a postprodukciju, zajedno s talijanskim producentskim partnerom, napravio u Rimu 2004. godine. Ovaj film u Makedoniji je imao oko 120.000 gledatelja i smatra se najgledanijim makedonskim filmom svih vremena. Do sada «Balkankan» je prodan u Rusiji, Italiji, Grčkoj, Bugarskoj, Sloveniji, Srbiji i Crnoj Gori, USA, Australiji i Novom Zelandu.

Prije svega jedno univerzalno novinarsko pitanje: kako ste došli na ideju za scenarij ovog filma?

Film je baziran na urbanoj legendi o mrtvoj baki zamotanoj u ukradenom tepihu. Tu su mi priču kao autentičnu ispričali neki Makedonci koji su ljetovali u Bugarskoj. Nakon par godina čuo sam tu istu priču, ali ovoga puta protagonisti su bili neki bosanski emigranti u Rumunjskoj. U toku stvaranja scenarija na jednom sam partyju upoznao suprugu austrijskog ambasadora koja je tvrdila da joj je moja priča poznata jer se dogodila nekom njihovom diplomatu u Mađarskoj. Na kraju sam pronašao esej Gabriela Garcie Marqueza u kome ovaj slavni latinoamerički

11. listopada u zagrebačkom kinu CINESTAR premijerno je prikazan najnoviji makedonski film «Balkankan», koji iza sebe ima najveću gledanost u kinima, dobitnik je glavne nagrade za filmove iz regije «Od A do Z» na Festivalu u Motovunu, a uspješno se predstavio na nekoliko velikih filmskih marketinga u Berlinu i Los Angelesu. To je bio povod da s redateljem Mitrevskim porazgovaramo o ovom njegovom filmu, na kojim se potpisuje i kao scenarist i kao redatelj i kao producent

pisac piše o navodno istinitim pričama za koje su svi čuli i koje svi prisvajaju, ali se zapravo nikada nisu dogodile – i pritom kao primjer navodi legendu o baki u tepihu koju je on čuo u sličnim verzijama, na tri različita kontinenta: u Argentini, u Francuskoj i u Vijetnamu. Pomislio sam: ako jednu smiješnu priču svi vole prepričavati, onda će je i svi gledati u kinu! I tako sam krenuo pisati «Balkankan», smještajući radnju u onu (za nas Makedonce ne tako smiješnu) 2001. godinu...

Dali je i Vas «uzrujao» «mali rat u Makedoniji» poslije svih onih ratova i mrtvih u drugim bivšim jugoslavenskih republikama, koje su Makedonci do tada imali mogućnost samo gledati na malim ekranima?

Nakon svih tih ratova najviše me uzrujava pomisao da je stotine tisuća ljudi poginulo zbog piromana koji su svoje ratne bubnjeve bubnjali na play back: dok vi mislite da su im ruke zauzete lupanjem u ratni tam-tam, oni zapravo guraju svoje ljepljive prstiće u vaš džep! Zato ja više volim kad mi iza bubnjeva stoji Charlie Watts iz «Rolling Stonesa».

Kako objašnjavate repliku u filmu «Tako male zemlje, a toliko puno zla i mržnje... pa ratuju svakih 50 godina!»?

Na ovim je prostorima svatko svakome za nešto kriv: ili je susjed susjedu spalio ambar, ili je frend frendu preteo komad, ili je punker šminkeru izgrebao ploču... a onda je najlakše za sve optužiti susjedovu, frendovu ili punkerovu obitelj, vjeru, naciju, krvnu grupu... Muka mi je od toga. Kad mrziš, mrži individualno. Kad voliš, voli ih sve skupa. I riješen problem!

Kako je došlo do suradnje s talijanskom producerskom kućom i jesu li oni inzistirali da jednu od dvije glavne uloga igra talijanski glumac, koji je, prema mom mišljenju, odlično odradio svoj posao?

Ja sam potrošio dvije godine uvjeravajući razne talijanske producente kako je za snimanje filmova Makedonija puno jeftinija i bolja od Italije. Na kraju su mi povjerovali i uradili koprodukciju s nama, a ja sam zauzvrat smislio taj lik simpatičnog talijanskog prevaranta koji skupa sa svojim makedonskim pobratimom luta balkanskim kriminalnim podzemljem, tražeći baku u tepihu. Adolfo Margiotta je dobio tu ulogu čim sam ga upoznao, bio je kao stvoren za lik Santina Genovesea: pola sata sam mu pričao o filmu, da bih nakon toga skužio da tip uopće ne razumije engleski.

Dali je Vlado Jovanovski, s kim radite još iz vaših studentskih dana, a koji u ovom filmu ostvaruje odličnu glavnu ulogu u liku Trendafila Karanfilovog, Vaš Humphrey Bogart ili «najbolji glumac na svjetu»?

Ma ne, ne radim ja s glumcima zato što su mi omiljeni, već samo ako su dobri. «Balcancan» je bio zamišljen kao nekakav «dream team» balkanskih glumaca i zaista sam ponosan što u tom filmu svi igraju kao da su najbolji na svijetu: Branko Đurić, Adolfo Margiotta, Zvezda Angelovska, Seka Sablijić, Nikola Kojo, Dejan Aćimović, Toni Mihajlovski, Petar Božović... Malo je falilo da na Moskovskom festivalu Vlado Jovanovski dobije nagradu za najbolju mušku ulogu, pa da naš Humphrey i službeno postane BogArt.

U «Balcancanu» protagonisti stalno citiraju replike iz filmova svjetske klasike. Dali ste zbog toga film posvetili Billy Wilderu?

Kad sam imao 17 godina pročitao sam Wilderov intervju u sarajevskom magazinu «Sineast» u kome se novinar do ludila divio početnoj sceni filma «Bulevar sumraka» (ona u kojoj mrtvo tijelo Williama Holdena pliva u bazenu Glorie Swanson). Stari cinik Wilder se samo nasmijao, napomenuvši kako je ta scena rezultat kompromisa s producentima: on je, naime, zamislio da film počne u mrtvačnici gdje mrtvi Holden priča ostalim mrtvacima kako je poginuo, ali mu producenti to nisu odobrili. Sjetio sam se tog intervjua 14 godina kasnije, pa tako moj film počinje grotesknom scenom mrtvačnice u kojoj Santino Genovese prepričava ostalim mrtvacima svoju životnu priču. Naravno, nisam imao namjeru biti plagijator, pa sam film posvetio duhovnome stricu Wilderu.

A sad malo privatno. Tko je Darko Mitrevski privatno?

Muškarac niskoga rasta u najboljim godinama. Makedonac, ali dobar čovjek. Bivši novinar, bivši crtač stripova, bivši plivač, bivši pušač... Volim kuhati i putovati, ali katastrofalno plešem. Obožavam mačke. Prijaju mi more i lijepe žene, pa sam se zbog toga oženio Dalmatinkom. Kako je moja bolja polovica još i aerobic-instruktorica, razmišljam o otvaranju velikog fitness centra u obiteljskoj kući na otoku Ugljanu. Možda i ne bude puno klijenata, ali je zato tamo zubatac najbolji!

Djeca. S djecom završava Vaš «Balcancan». Dali su oni za Vas feniksi koji se rađaju iz pepela?

Svi pričaju o tome kako djeca gledaju svijet nevinim očima. Ja mislim da te oči nisu nevine već pametne, a da tu pamet nekako zaboravimo ili izgubimo tijekom bolnog procesa odrastanja. Jednom se mala kćerkica moga prijatelja nije željela kupati, pa se iščupala iz zagrljaja svoje mame i istrčala gola iz kupatila u dnevni boravak, uzvikujući: «Ja sam sebel!» Sjetim se ove mudrosti uvijek kada zapadnem u krizu identiteta, tako karakterističnom za melankoličnog muškarca u tridesetim.

Marina Apostolovska – Vujaklija

БОГОСЛУЖБИ ВО СПЛИТ, ПУЛА И РИЕКА

На 2 јули годинава, по повод патрониот празник на Македонската Православна Црковна Општина Св. Наум Охридски во Сплит, беше одржана света Богослужба во црквата Св. Филип во центарот на градот.

На богослужбата присуствуваа голем број Македонци. По светата Богослужба парохискиот свештеник отец Кирко Велински им се обрати со зборовите: "Благочестиви Христијани и Христијанки! Еден народ, како што е македонскиот овде во Хрватска, има потреба да се потврдува себе си. Народ, каков што сме ние, народ со вера и традиција, народ со минато и култура – тој има и мора да продолжи по својот пат, по патот на верата, по патот на вистината и животот – по патот на Христа!"

Потоа во просториите на Црковната Општина беше благословен и прекршен и славскиот колач, а на крајот отец Велински се заблагодари на претседателот г. Момчило Карајанов, на Управниот Одбор и на сите присутни за постигнатите резултати на црковен план и им посака и понатаму да работат за доброто на Македонската Православна Црква и држава.

***

На 27 август во Пула се одржа редовно годишно собрание на МПЦО Св. Јоаким Осоговски. Управниот одбор пред присутните ги изнесе досегашните постигнати резултати и планот за идните активности. Присутните беа навистина задоволни од онаа што е постигнато и му честитаа на претседателот Игор Јаневски и на целиот Управен одбор, со желба да се остварат предвидените активности.

Утредента, на 28 август, на празникот Успение на Пресвета Богородица (Голема Богородица), во Франчевачкиот самостан се одржа Света литургија. По Светата литур-

гија парохискиот свештеник на верниците им се обрати со зборовите: "Браќа и сестри! Благодарение, на нашата Света Македонска Православна Црква, еве и овде во Р. Хрватска, во преубавата Истра, нашиот македонски човек има можност да се потврдува себе си. Ништо друго не може така да афирмира, така да потврдува – како светата Црква, и оваа овде, како и онаа во стариот крај, онаа Света Црква македонска, чие време се мери со векови и милениуми. Затоа секое наше прославување овде е прослава и потврда на нашата апостолска, на св. Павле и на св. Климентова – древна Македонска Православна Црква."

По благословувањето и прекршувањето на славскиот колач, од Управниот одбор беше приреден коктел за сите присутни. Во рамките на посетата на отец Велински во Пула беше благословен хотелот "Александри" во сопственост на г. Горге Трајков и семејниот дом на г-ѓа Олга Ангеловска – Зграблјик.

***

На 11 септември, на празникот Отсекување главата на Св. Јован Крстител, отец Кирко Велински отслужи света литургија во црквата Св. Фабијан и Себастијан во Ријека, а потоа беше направен парастос за покојниот Санде Доневски во присуство на сопругата Ана – Марија, синот Дарко Доневски, ќерките Стојанка и Гроздана со зетовите и внуците, а благодарение на претседателот на МКД "Илинден", г. Илија Христовулов, беа известени и сите сонародници и пријатели на покојниот Санде за заеднички да се помолиме за неговата душа, душите на сите наши починати, а и за здравје и спасение на нивните семејства и на сите нас.

Отец Кирко Велински

Кон средината на септември годинава, во сообраќајна несреќа трагично го загуби животот Мирче Доневски, директор на Агенцијата за иселеништво на Р. Македонија. Наместо in memoriam ја пренесуваме телеграмата што Заедницата на Македонците во Република Хрватска ја испрати до Агенцијата во Скопје.

ZAJEDNICA MAKEDONACA U REPUBLICI HRVATSKOJ
ЗАЕДНИЦА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА
MACEDONIAN COMMUNITY IN REPUBLIC OF CROATIA

До Агенцијата за иселеништво на
Република Македонија

Примајќи ја тажната вест за трагичната и прерана смрт на нашиот драг пријател и директор на Агенцијата за иселеништво, Мирче Доневски, жални се денес нашите срца.

Оставајќи голем траг како актер и директор на Агенцијата за иселеништво, посебно во делот на активна заложба за што поквалитетно претставување на семакедонското културно богатство и поврзување на сите македонски иселенички асоцијации, Мирче Доневски ќе остане трајно запишан во историјата на нашата Заедница. Како извонреден човек, пријател и соработник, служејќи на чест и гордост на Македонија и на сите наши иселеници.

Во оваа неприлика со голема тага во нашите срца, во името на Заедницата на Македонците од Република Хрватска и во мое лично име, упатувам изрази на најдлабоко сочувство, до Вас и до семејството на трагично загинатиот Мирче Доневски.

Нека му е вечен спомен.

Република Хрватска, Загреб, 18. 09. 2005 год.

Со почитување и длабоко сочувство,

Славица Сагадин
Претседател на Заедницата
и член на Советот за национални малцинства
при Владата на Република Хрватска

In memoriam

ПОЧИНА ЧИЧКО САНДЕ

Во Риека, на 7. јули о.г. го испративме на вечен починок нашиот драг пријател, другар и член на МКД "Илинден" од Риека.

САНДЕ ДОНЕВСКИ, роден во с. Преот, Свети Николе, почина во 73. година, после тежок инфарктни стрес, па во четиригодишното боледување не успеа барем малце да се опорави од оваа опака болест.

Санде од родната грутка заминува пред педесетина години. Во Риека се скрасува, работи во РИО (Риечка индустрија одјеча) готово цел работен век до пензинирање во својство на водител и организатор на изработки модерни облеки. Но во РИО не е само познат како добар работник и раководител, познат е како водител и организатор на многу забави, разоноди, групна патувања со своите соработници. Санде знаеше убаво да заигра, да засвири со хармониката, да запее, да ги анимира сите околу себе. По формирањето на МКД "Илинден" одма се ангажира за формирање на фолклорна и пеачка секција во друштвото, во која он пее и игра иако

беше веќе во шеесете. Играта, ората и песната кај него беа вградени уште во млади години вчленувајќи се во КУД "Орце Николов" од Скопје во кое неколку години беше активен играорец.

Овај мил и драг човек со секогашен осмев на лицето, вероватно никогаш на никој не му се налутил, ете така тивко

заминува со сигурно неостварена желба да уште еднаш во Клубот заигра и запее со своите сочленови, но животот е таков, никогаш не се знае до кога и како.

Секако за Чичко Санде (многумина такаа од милоште го викаа) многу останаа ожалостени, посебно неговото бројно семејство, сопругата, синот, двете ќерки и шесте внуки и внучина.

Санде, нека тие вечен помен, и фалати за се!

В.Н.

Почина г-ѓа Кристина

Неодамна во својата 85. година почина г-ѓа Кристина Ангелова од Пула. Родена во Р. Бугарија, оваа самопрегорна наша сонародничка целиот живот живееше со Македонија и покрај тоа што најголемиот дел од животот го мина во Р. Хрватска.

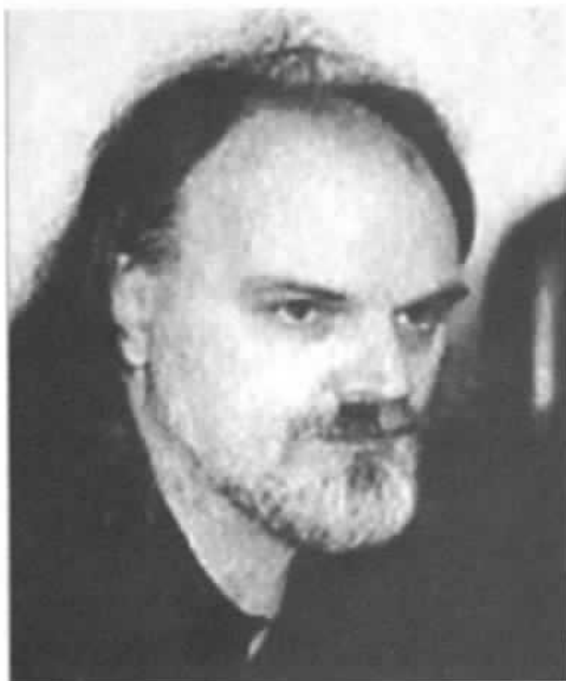
Посмртните останки на г-ѓа Ангелова беа кремирани во Загреб, а според сите православни обичаи беше погребана во Пула, на задгробната миса што ја водеше отец Кирко Велински.

Нека ѝ е вечна слава!

ТРУД НА КАЛОЃЕРА ЗА СОВРЕМЕНАТА МАКЕДОНСКА ПОЕЗИЈА

Во текот на 1980 година при филолошкото одделение на Педагошкиот факултет во Ријека (Хрватска) беше формирана Катедра за македонски јазик и литература. По примерот на новоотворените катедри на Филозофскиот факултет во Загреб, Филозофскиот факултет во Задар и Педагошкиот факултет (денес Филозофски факултет) во Осиек и риечкото Сеучилиште се стекна со право за изучување на македонскиот јазик, литература и култура за хрватските студенти. Недостатокот на квалитетни и стручни преводи на

хрватски јазик беше еден од поводите и мотивите македонистиката да се пробива и афирмира низ хрватската историја и култура со оглед на тоа што фактите посведочуваат дека македонската литература, со особено задоволство е печатена и афирмирана во 19 и 20 век од доста истакнати и значајни хрватски имиња и трибини, како што беше и меценството за Зборникот на браќата Миладиновци, од големиот хрватски маг, бискупот Јосип Јурај Штросмаер. Оваа година во Хрватска се прославува како Година на Штросмаер, по повод 90-годишнината од смртта и 190-годишнината од неговото раѓање.

Деновиве се соочуваме со едно ново издание, со најновата книга осврти и прикази за македонската литература со наслов "Осврти" од проф. д-р Горан Калоѓера, продекан на Педагошкиот факултет во Ријека.

Во оваа книга на речиси 132 страници, професор Калоѓера доста автентично и темелно се осврнува кон Антологијата на современата македонска поезија, објавена на македонски и хрватски јазик од составувачите Петар Кепески и Бранислав Глумац во 1979 година. Во натамошниот тек на книгата "Осврти", Калоѓера се задржува врз творештвото на Блаже Конески, на Михаил Ренџов, Душко Наневски, Гане Тодоровски, Петре М. Андреевски, Кочо Рацин, Матеја Матевски, Георги Арсовски, браќата Миладиновци, Божин Павловски, Коле Чашуле, Влада Урошевиќ, Радомир Ивановиќ, Горѓе Поп Атанасов, Видоје Подгорец, Санде Стојчевски, Катица Кулафкова, Харалампие Поленаковиќ, Милан Ѓурчинов, Златко Крамариќ и други.

Професор-доцент Горан Калоѓера е роден во 1951 година во Дубровник. Основно образование и гимназија завршил во Корчула. На Филозофскиот факултет во Загреб дипломирал на Јужнословенските јазици и литература. Магистрирал на Филозофскиот факултет во Загреб, а докторирал на Педагошкиот (денес Филозофски факултет) во Ријека на тема "Хрватско-македонските книжевни врски". Втемелувач и основач е на студиите по македонистика на Филозофскиот факултет во Ријека, редовен професор е по предметот кroatистика, каде го предава и предметот македонски јазик и литература. Бил на повеќе општествени функции: декан на Филозофскиот факултет во два мандата, проректор на Сеучилиштето во Ријека, основач и член на редакциите на книжевните списанија "Ривал", "Флуминенсија", "Ријеч". Почесен член е на Друштвото на писателите на Македонија. Одликуван е од страна на Владата на Република Македонија со високото признание "Свети Климент Охридски". Објавил над седумдесеттина научни и стручни трудови, како и околу 15 авторски книги. Позначајни негови книги се Хрватско-македонските книжевни врски (1996 и 1998 година), Писателот во сенка (1989), Хрватската поетика на островот Корчула (1993), Знаменитите Корчулани (1995), Младата Ријека низ стихот (1997), Компаративните студии македонско-хрватски (2000), Рацин во Хрватска (2000), Браќата Миладиновци – легенда и вистина (2001) и други книги.

Горан Калоѓера е член на Македонската академија на науките и уметностите во Скопје. Тој денес живее и работи во Ријека (Република Хрватска).

Разме Кумбароски

Уметност со душа

Откако ја прочитав книгата "Танго" на Марина Апостоловска, а издадена од Заедницата на Македонците во Република Хрватска, се определив со своја лична куса критика да се обратам до "Македонски глас", која молам да се објави во ова наше гласило:

Поголема писателка од новинарка, до сега требаше да се претстави со многу, многу успешни раскази популарни и од некои романи! Прочитана наискап, како филм до крај, треперливо воведува во секое доживување! Емотивноста лебди над сетилата, тивко се влива, живее, тлее! Течната приказна милува како мелодија! Вљубени, стопени во танго преградки, страста ги води до меките постели, несвесно втурнати во љубовни игри! Сладостраста не ја крие, утредента уште посилно се доживува! Опчинета, опиена, задоволна, взаемната љубов не се заборава! Секоја уметност со душа и талент, магнетски влече, предизвикува восхит! Почувствувана среќа те радува, а во трагедијата, тагуваш! Бескрајна убавина го грее македонскиот јазик, откинат од душата на Маринините раскази! "Танго" - лектира за сите возрасти, љубовта, животот, од обете страни!

Наталија Дрнкова Душиќ
Риека, 20. 07. 2005

ЦЕНОВНИК ЗА ОБЈАВЕН РЕКЛАМЕН ПРОСТОР ВО МАКЕДОНСКИ ГЛАС

Страниците на нашето списание "Македонски глас" отворени се и за Вашите реклами. Доколку сакате Вие и Вашата фирма да се рекламирате на нашите страници, доволно е само да се јавите на телефонот на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска или испратите понуда на нејзината адреса, а ние од Редакцијата веднаш ќе ги исполниме Вашите желби. Ценовникот за користењето на рекламниот простор е:

ФОРМАТ	ЦРНО-БЕЛО	КОЛОР
1/1 A4	600 куни	900 куни
1/2 A4	450 куни	600 куни
1/3 A4	300 куни	450 куни
1/4 A4	225 куни	300 куни
1/8 A4	150 куни	225 куни

Во очекување на нашите взаемни контакти,

Редакцијата на "Македонски глас"

ПРЕТПЛАТА НА МАКЕДОНСКИ ГЛАС

Драги наши читатели,

Доколку Вие, кои редовно го читате нашето списание, сакате да станете негов претплатник и тоа редовно да пристига на Вашата адреса, Ви нудиме можност да го сторите тоа. Доволно е со писмо да се обратите на адресата на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска, Масарикова 16/1, 10000 Загреб, во кое ќе ја приложите потврдата за Вашата платена претплата (жиро сметката на заедницата е: 2340009-1100038804, а матичниот број: 3805760) и читко да го напишете Вашето име и адресата на која сакате да Ви пристига секој нов број на Македонски глас.

Претплатата на Македонски глас за Хрватска, со платена поштарина, изнесува 40 куни годишно, додека пак претплатата на ова наше списание во странство, се разбира со платена поштарина, изнесува 80 куни годишно или 11 евра.

Со надеж дека наскоро ќе ни се јавите,
искрени поздрави од
Редакцијата

ИНТЕРПУНКЦИЈА (продолжение)

Запирка (,)

Со запирка се одделуваат зборовите што се повторуваат со цел уште повеќе да се истакне она што се кажува со нив:

Кај и да погледнеш: нивје, нивје, нивје. – Полека, полека се движеше колоната. – Бруге, бруге деца!

Секоја поголема прилошка одредба, кога се наоѓа во почетокот на реченицата, обично се одделува со запирка од другите зборови во реченицата:

Во врска со Вашето љубезно писмо од четвртотокот, Ви го даваме следното објаснение.

Со запирка се одделуваат придавките кога стојат зад или пред именки (или лични заменки) – сами или со уште некој збор – како дополнително објасненија на веќе определени поими:

Мирко, висок и убав, им се претстави на гостите.

Со запирка се одделуваат и апозициите:

Како писател, Стале Попов ни остави извонредни сведоштва за некогашниот живот на македонскиот селанец.

Називите на звањата, чиновите, должностите и сл. се одделуваат со запирка кога стојат зад имињата на лицата на кои се однесуваат:

Стале Попов, писател; Миле Јовковски, секретар.

Б. ЗАПИРКА МЕЃУ РЕЧЕНИЦИТЕ

Пишувањето на запирката меѓу речениците зависи од нивниот меѓусебен однос.

Кога образуваат независнословена реченица, тие се одделуваат со запирка.

Опuste чаршијата, раскапаа ќепенците, во некогаш веселите, сунливи занаетчиски работилници се вовлече чумата.

Кога образуваат зависнословена реченица, тие – како потесно сврзани меѓу себе – не се одделуваат со запирка. Вчера се уверивме дека прашањето не стои така.

Но, кога се речениците во зависнословената реченица во инверзија, тие секогаш се одделуваат со запирка:

Дека прашањето не стои така, се уверивме вчера.

Точка и запирка (;)

Независни реченици што се сврзуваат во една поголема сложена реченица, се одделуваат меѓу себе со знакот точка и запирка.

Тие беа на десет чекори од црниците, наредени во два реда како војничка чета; седеа еден крај друг и се тресеа од студ и од страв за она што можеше да дојде.

Кога се независните реченици сврзани меѓу себе со сврзниците: но, меѓутоа, сепак, а и во рамките на една поголема сложена реченица, тие се одделуваат со знакот точка и запирка, особено кога се поголеми и во самите нив има запирки:

По овие зборови кажани од пријатната дама требаше неизбежно да дојде до буре; но, за големо чудо, двете дами одеднаш замолчија, и не стана апсолутно ништо.

Знакот точка и запирка се пишува меѓу групи зависни реченици што се однесуваат на една главна:

Кога бев преполн сила што придојдува како матна речна глава; кога се сетив вреден за мојот подвиг, достоин за слава; кога ми закрепна гласот за најдлабок збор, раката за најтежок меч, ногата за најверен од – тогаш се сломив.

Сложени реченици еднакви по својот строеж се одделуваат со знакот точка и запирка:

Уште има на светов богати и сиромаси; уште има на светов експлоататори и експлоатирани; уште

Понекогаш ред реченици во кои се развива една мисла се одделуваат со знакот точка и запирка:

Тоа не е никаква наука; најчесто, тоа е суеверје, мистика; понекогаш е најобично шарлатанство.

Со точка и запирка се изделуваат при набројување група зборови што се потесно сврзани:

Лични заменки за единина се: јас со формите: мене, ме, ми; ти со формите: тебе, те, ти; итн.

Знакот точка и запирка се става при набројување на одделни состави, особено ако тие не се самостојни реченици, а се доста големи и внатре во нив има повеќе интерпункциски знаци:

Тоа се однесува на учебниците: 1) составени од Македонци и издадени во времето од 1857 до 1880 година; 2) напишани на јазик македонски или со многу елементи од народниот јазик; 3) употребувани во македонските училишта или воопшто во народот (за самообразование).

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Ѓ ѓ	Е е	Ж ж	З з	С с	И и
a	b	v	g	d	ǰ	e	ž	z	dz	i
[a]	[b]	[v]	[g]	[d]	[gʲ/ǰʲ]	[e]	[ʒ]	[z]	[d͡z]	[i]
Ј ј	К к	Л л	Љ љ	М м	Н н	Њ њ	О о	П п	Р р	
j	k	l	lj	m	n	nj	o	p	r	
[j]	[k]	[l]	[lʲ]	[m]	[n]	[nʲ]	[o]	[p]	[r]	
С с	Т т	Ќ ќ	У у	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Џ џ	Ш ш	
s	t	ќ	u	f	x	c	č	dž	š	
[s]	[t]	[kʲ/ǰʲ]	[u]	[f]	[x]	[t͡s]	[t͡ʃ]	[d͡ʒ]	[ʃ]	

Марија Георгиева-Петрик, судски преведувач за македонски јазик
(Според Правописот на македонскиот литературен јазик, Скопје 1999)

Душанка Поповска Јурковиќ е родена на 25 март 1951 год. во селото Прибилци во близина на легендарното Крушево.

Родителите, заедно со неа и со сестра Јдоаѓаат во Осиек 1957 год. како и многумина други - на печалба, за да во градот станат познати фурници.

Основното и средно гимназиско образование го завршува во Осиек.

Пишува уште од раното детство и љубител е на убавиот збор.

Член е на осиечкото поетско друштво "А. Иваношиќ" од Осиек, каде издаде две заеднички збирки песни, а третата е во подготовка.

Досегашниот живот го посвети на домаќинството. Горда е, заедно со сопругот, на трите прекрасни деца.

Убавите стихови често ги дели со членовите на МКД "Браќа Миладиновци" од Осиек, а како членка на пеачката група "Вардарки" желба ѝ е истите и да се запеват.

МАКЕДОНЦИ

Во иста земја сме родени,
со исто млеко задоени,
иста мајка не родила
мајка Македонија.

Ние сме сите Македонци
на мајка големи јунаци.
По цел свет сме расани
весели и насмеани.

Во крвта ни е песната,
песната и играта.
Оро се вее,
Македонец од срце пее.

Душанка Поповска Јурковиќ

ЗА МИР

Ние сме за мир,
да растеме во слобода.
Ние сме дар,
на земјава, од Господа.

Никој нема право
да не тепа.
Ние сме иднина,
што треба да цвета.

Најубавиот венец
од нас нека се сплете.
Цвеќе е на земјава
секое дете.

Ние сме за мир,
да цветаме во слобода.
Ние сме дар,
на земјава, од Господа.

Душанка Поповска Јурковиќ

БЕЗ СТЕГИ

Оклопите искршете ги!
Маските, избришете ги!
Живејте без стеги,
со смеа и со шеги!

Душанка Поповска Јурковиќ

УТЈЕНА

Još mirišu snovi na južne krajobrazе
zameteni na rubovima ognjišta dalekog
ogrnuti teškim neprozirnim plaštom
pozorno vrebajući na putnika nekog.

Još se usne miču vodene ritmom
uporno tražeći prepoznatljive zvuke
u razvučenim notama harmonike
i jačini ritualnog udaranja tarabuke.

Još se hrani duša rasipajući sva čula
okružena stranim ljudima nepoznata kraja
ljubomorno čuvajući slikovite obrise
na proplanku odsutnosti dragog zavičaja.

Još tupo odzvanja prelomljena čežnja
na hladnim pločnicima opustjelog puta
stisnuta tjeskobom traži čvrst oslonac
da uroni u topla njedra majčina skuta.

Još tinja tračak raznježenog svijetla
kao svjetionik obasjava minule dane
a taj blijedi nagovještaj za utjehu nudi
bijeg od nepoznate zemlje strane.

Елизабета Петровска

МАКЕДОНИЈА ОД АНТИКАТА ДО ДЕНЕС

Соња Поповска, раководител во Државниот архив на Република Македонија, по повод загрепската прослава на 8 септември одржа предавање со тема "МАКЕДОНИЈА ОД АНТИКА ДО ДЕНЕС".

Ова предавање во скратен обем го претставуваме на нашите читатели.

Територијата на древна Македонија, која уште од предисториско време била населена од повеќе племиња, се простирала во централниот дел на Балканскиот Полуостров. Името "Македон" за прв пат се спомнува во VIII век пр.н.е. и со него бил именуван имениот на Македонците. Со името "Македонија" првобитно била определена областа северо-источно од планината Пинд сè до Преспанското езеро. За основоположник на македонското кралство се споменува кралот Пердика I. После Филип II, неговиот син Александар Македонски (336-323 г. пр.н.е.), царството Македонија го претворил во светска империја со освојување на Мала Азија, Египет, Персија стасувајќи до Индија. По неговата смрт царството се распаднало на повеќе самостојни држави (Македонија, Тракија, Египет и Пергамон). Во 148 г. пр.н.е. Македонија била претворена во римска провинција. По поделбата во 395 г. Македонија била вклучена во Византија сè до првата половина на VII век кога ја населиле Словените. Древното македонско население се измешало со побројното словенско население, а топонимите биле словенизирани. Под влијание на христијанството и со дејствието на словенските просветители браќата Св. Кирил и Методиј и нивните ученици Св. Климент и Св. Наум, Македонија станува еден од најстарите и најразвиените центри на словенската писменост, со средиште во Охрид.

За време на владеењето на цар Самуил и неговите наследници (969-1018), средновековната македонска држава станува една од најсилните феудални држави на Балканот, со седиште на островот Ахил (Преспа) и Охрид. Под Самуилова власт се наоѓале Македонија (освен Солун), Босна, Дукља и Далмација. Самуил од Римската црква добил царска круна, а Македонската црква била издигната во ранг на архиепископија а потоа во патријаршија. Со потпаѓањето под византиска власт (1018 г.), Македонија седум векови ја сочувала црковната автокефалност на својата Охридска архиепископија.

Почнувајќи од XIII век, делови од територијата на Македонија биле под епирска, латинска, бугарска, српска и византиска власт, а 1395 г. потпаднала под османско-турска власт.

За тоа време во Македонија се создаваат словенски средновековни ракописи кои се содржани во епохалното дело на светите браќа Кирил и Методиј и нивните ученици. Македонското фреско и иконо сликарство, дрворезот и архитектурата претставуваат висока уметничка вредност која е претставена со црквите "Св. Софија" во Охрид и "Св. Пантелејмон" во Нерези крај Скопје.

Со наметнување на својата власт во Македонија, Османлиската држава започнала со исламизација на македонското христијанско население. Тешките даноци наметнати од корумпираната локална власт предизвикале незадоволство и револт кај македонското население, што се изразуvalo со појава на буни, ајдутство и востанија. Во такви услови Охридската архиепископија ја сочувала

својата самостојност, а пониското свештенство, кое било од македонско потекло, било чувар на културните традиции, го негувал народниот јазик и го бодрело народниот дух.

Во почетокот на XIX век кај Македонците се манифестира националното будeње. Главен носител на македонската национална свест станува граѓанството, организирано во македонските црковно-училишни општини и македонската интелигенција предводена од учителскиот кадар кој воведува македонски јазик во црквите и училиштата. Се отвараат први печатници за книги на македонски народен говорен јазик, со примеси на црковнословенскиот.

Методија Андонов

Плејада македонски преродбеници собираат народни песни и создаваат литературни дела на локалните говори, изразувајќи ја самобитноста на македонската култура меѓу кои најпознати се Јоаким Крчковски, Кирил Пејчиновиќ, браќата Миладиновци, Глигор Прличев и др.

Бидејќи големите сили по Берлинскиот конгрес (1878 г.) и натаму ја оставаат Македонија под турска власт, македонските селани ја започнуваат својата национално-ослободителна борба кревајќи ги познатите Кресненското и Разловечкото востание.

Јавен настап на македонската национална програма е направен со формирање на македонски клубови во Петербург (1902) и во Белград (1903). Направен е Национален Меморандум за признавање на македонскиот народ како посебен народ во Турција, посебен литературен јазик,

равноправен со турскиот. Во 1903 г. Крсте Мисирков со својата научна студија "За македонските работи" научно ја разработува историско-политичката димензија на постоењето и развитокот на македонската нација и на македонскиот јазик.

Македонскиот јазик е од групата на јужнословенски јазици. Формиран е од говорот на словенските племиња кои ја неселиле Македонија. Едниот од тие говори, солунскиот, во IX век ја дал основата на првиот словенски книжевен јазик - старословенскиот. Примарна азбука била глаголицата, која била заменета со кирилицата. Во тој период биле изразени јазичните особености кои поблиску ја поврзуваат и определуваат македонската јазична група. Современиот тип на македонскиот јазик бил во основата формиран до XV век.

Прашањето за нормирањето на македонскиот јазик е решено на Првото заседание на АСНОМ (2 август 1944 г.) со формирањето на современата македонска држава. Посебна јазична комисија од 1945 г. ја означува македонската азбука и правописот.

Идејата за остварување на самостојна македонска држава повторно се буди во 90-те години на XIX век со создавање на услови за формирање на Македонска револуционарна организација од МРО до ВМРО која прераснува во основно македонско национално-ослободително движење со своите предводници Гоце Делчев, Даме Груев, Горче Петров и други. Врв на таа активност е кревањето на Илинденското востание во 1903 година и создавање на Крушевската република.

Балканот во меѓувоениот период (1918-1941), претставувал класичен пример на нерешени национални и територијални прашања меѓу кои ударно место заземало македонското национално прашање. Комунистичките партии на Балканот го воспоставиле и решавале ова прашање во рамките на политиката на Коминтерна. Позитивен исчекор направила КПЈ која еволуирала во однос на политиката на КП на Грција и Бугарија по македонското национално прашање. Таа ја прифатила принципелната политика "националност и државност" за македонскиот народ во идната југословенска федерација.

Сепак по Првата светска војна, како и по Балканските војни, Македонија останала поделена на Вардарска, Пиринска и Егејска, а и во Втората светска војна ситуацијата не се променила. И понатаму продолжила борбата за обединување на македонскиот народ, но за жал, само Вардарскиот дел успеал да ја добие својата независност и тоа прво во рамките на југословенската федерација, за конечно во 1991 година да ја добие својата, толку долго очекувана, самостојна Република Македонија.

По Првото заседание на АСНОМ Македонија се доизградува како федерална држава. До април 1945 година Президиумот на АСНОМ ја обединува највисоката законодавна и извршна власт. Организирани се првите избори на кои се избрани органите на власта. На 16 април 1945 година е формирана првата Влада на Македонија.

Со првиот Устав од 1946 година, НР Македонија се конституира како народна држава од републички тип, со изворен суверенитет. Македонија почнала да функционира како држава со сите нејзини атрибути: суверена власт, територијален интегритет, државно знаме и грб, официјален јазик, републичко државјанство и др. Конституирани се Народно собрание, Влада, републичка и локална управа и судови. Со конститутивните акти се гарантирале основните суверени права и слободи на граѓаните, посебно правата

на националните малцинства коишто во практиката се остварувале преку нивниот слободен културен развиток и употребата на мајчиниот јазик.

Додека периодот 1945-1950 се карактеризирал со централистичко-административен систем на управување со државата и стопанството, во периодот 1950-1989 Во Македонија се изградува систем на социјалистичко управување. Во процесот на економските реформи од 1965, 1981 и 1989, се воспоставуваат пазарни односи.

Уставната и политичката криза во југословенската федерација во 90-те години резултираше со распаѓање на федерацијата и меѓуетничка војна и со осамостојување на републиките. Во тој процес Македонија се определи по мирен и легитимен пат да ја изградува сопствената полна сувереност и независност.

Со падот на социјализмот започнува изградбата на плурално демократско општество и пазарна економија, а во 1990 г. Собранието на Македонија воведува повеќепартиски систем и конституирани се првите државни органи на самостојна Македонија.

По народниот Референдум од 8 септември 1991 македонското Собрание ги донесува Декларацијата за сувереност на Република Македонија и Уставниот закон со кој се регулира раздружувањето од југословенската федерација.

На 17 ноември е донесен првиот Устав со кој Република Македонија се конституира како суверена, самостојна, независна, демократска и социјална држава. Во 1992 г. Европската комисија донесува одлука за меѓународно признавање и дека името на државата не имплицира територијални претензии кон соседите. Република Македонија е признаена од голем број на држави, иако сè уште постои ирационалниот став на Грција за промена на името на државата, особено по признавањето на Република Македонија од страна на САД, под нејзиното уставно име.

На 8 април 1992 г. Република Македонија е примена како 181 членка во ООН. До 2005 г. Република Македонија е призната од над 80 земји кои повеќе од половината под уставното име. Први ја признаа Бугарија и Турција, потоа светските сили Русија, Кина, САД, земјите на ЕУ и други земји. Македонија е примена во голем број меѓународни организации. Нашата држава се определи за асоцирање во Европската унија и НАТО пактот.

Внатрешната политика на Македонија во периодот 1991-2005 се карактеризира со забрзано изградување на политички систем заснован на плурална демократија и за изградување на модерна правна држава. Благодарейќи на својата стабилна внатрешна и надворешна политика, а во прв ред на нејзиното државно раковоство предводено од Првиот Претседател Киро Глигоров, потоа починатиот Борис Трајковски и сегашниот Бранко Црвенковски, Република Македонија со успех ги пребрдува тешкотиите на кои наидува, како и со справувањето со регионалниот воен конфликт и докажа дека таа е мирољубива и стабилна земја.

Досегашната мирољубива и стабилна политика на Македонија и ориентацијата на изградба на демократско општество, меѓуетничка толеранција и соработка со соседите се гаранција за нејзината натамошна интеграција во европските и светски асоцијации, што всушност претставува и основа за натамошен демократско-политички и економски развој на Република Македонија и за афирмација на македонскиот јазик и култура.

Kazalište za djecu i mlade iz Skopja prvi put gostovalo na 38. Međunarodni festival kazališta lutaka

PRVO GOSTOVANJE MAKEDONSKE PRIČE U ZAGREBU

Gosti iz Skopja sa Veleposlanikom RM g. M. Nesimijem

U Zagrebu je od 26. kolovoza do 2. rujna 2005. godine održan 38. Međunarodni festival kazališta lutaka, PIF. Festival je organiziran pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Grada Zagreba i Turističke zajednice Grada Zagreba. Bogat program festivala održavao se u prostorijama Zagrebačkog kazališta lutaka, Gradskog kazališta Komedija i muzeja Mimara.

Među 19 kazališta iz 11 zemalja gostovalo je i Kazalište za djecu i mlade iz Skopja s predstavom «Makedonska priča» - sjajnim primjerom etnolutkarstva.

Kazalište za djecu i mlade osnovalo je Ministarstvo kulture Republike Makedonije 1990. godine. Postavlja 4 premijere godišnje i izvede 220 predstava na svojoj sceni, u Makedoniji i u inozemstvu, a jedan je od osnivača Balkanskog lutkarskog festivala koji se svake godine održava u drugoj državi.

U Zagrebu su 30.8.2005. u sklopu festivala, u kazalištu Komedija, gostovali po prvi puta sa svojom sjajnom predstavom «Makedonska priča», koja je zapravo skup glazbenog i epskog nasljeđa makedonskog naroda i predstavlja odu životu.

U predstavi se ne koriste riječi nego samo stare izvorne makedonske pjesme, te etnografski

predmeti sakupljeni iz cijele Makedonije. Izvrstan bugarski redatelj Bonjo Lungo te odlična glumačka ekipa sastavljena od Tanje Kočovske, Vladimira Lazovskog, Olgice Hristovske, Predraga Pavlovskog i Katarine Ilievske, hrvatskoj publici su sa dasaka kazališta Komedije poslali prekrasnu razglednicu iz Makedonije.

Olgica Hristovska, poznata makedonska glumica, nakon predstave opisala je svoje dojmove s prvog gostovanja u Hrvatskoj, te nam približila još više samu predstavu.

M.G.: Kako vam se svidjela reakcija publike?

Hristovska: Oduševljena sam, nisam očekivala da će biti baš tako jer su nas posebno pripremili za zahtjevnu hrvatsku publiku. Bilo je odlično! Ova je predstava blagodatna, jer nema teksta i svugdje jako dobro prođe. Baš je tipična makedonska priča zato što ima izvornu makedonsku glazbu i predmete stare i po 100-120 godina. Tako da je interesantna za svaki uzrast.

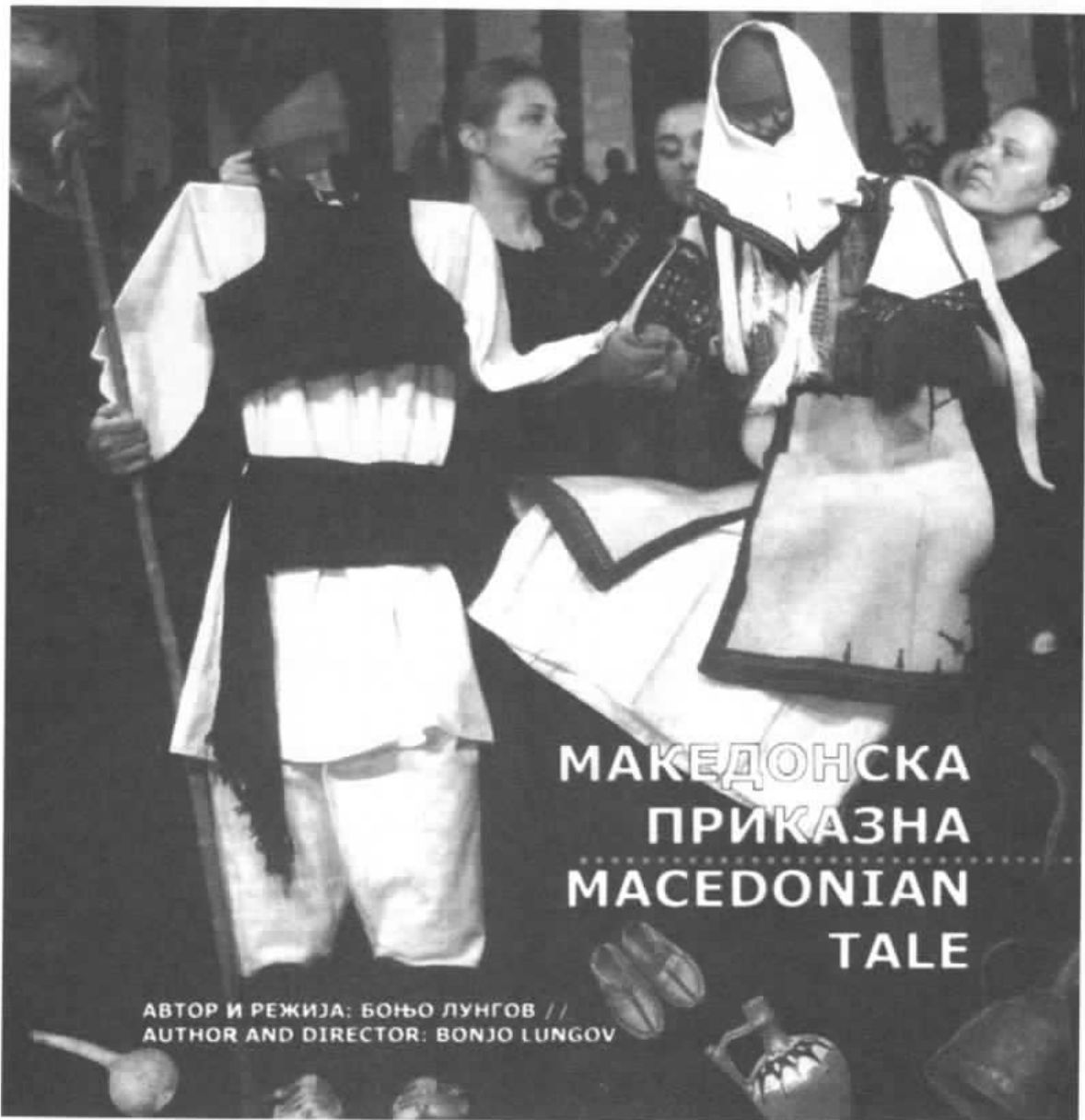
M.G.: Da li Vam je ovo prvi nastup na PIF-u?

Hristovska: Na PIF-u prvi puta koliko ja znam. Ja sam u ovom kazalištu 8 godina, tako da je meni prvi puta. Ne znam da li su nastupali prije toga, ali mislim da je kazalište kao Teatar za djecu i mlade prvi puta nastupio na ovom festivalu.

M.G.: Znači da je ova predstava prvi puta izvedena u Hrvatskoj?

Hristovska: Da. Imamo poziv za Split, ali ne znam da li ćemo nastupiti sa ovom predstavom ili nekom drugom. Inače predstava je bila gotovo po cijelom svijetu, dobivala Grand Prix nagrade, imamo 4 Grand Prix nagrade s ovom predstavom, kolektivnu glumačku nagradu, nagradu za režiju i druge.

Hristovska: Režiser Bonjo Lungov iz Sofije je veliki radnik i dosta je strog u procesu tog posla. Kada on dođe kod nas u kazalište onda se svi pozdravimo sa svojimima doma i ne izlazi se van. Radi se i po 14 sati. Naporno je, ali je rezultat fantastičan. To su tipovi predstave koju nikada ne zaboravljaš. Tako da ja i u snu znam ne samo svoj dio već i dio svakog kolege.

МАКЕДОНСКА
ПРИКАЗНА
MACEDONIAN
TALE

АВТОР И РЕЖИЈА: БОЊО ЛУНГОВ //
AUTHOR AND DIRECTOR: BONJO LUNGOV

M.G.: Prilikom gostovanja u inozemstvu gdje su vam ostali najveći dojmovi sa ovom predstavom?

Hristovska: Super je bilo u Perugi u Italiji. Uzeli smo Grand Prix u Kotoru prije 2 mjeseca i nagradu za režiju. Subotica je bila fantastična

M.G.: Kakve su reakcije publike u inozemstvu?

Hristovska: Svugdje ista reakcija! To je začuđujuće! Najviše reaguju na glazbu. Ne može čovjek ostati ravnodušan kada čuje taj ritam. Kada to gradira i kada dođe završni dio sa bubnjevima to je kulminacija, kaos. Obavezno imamo po 15 minuta bis. U Subotici smo još dva puta nakon kraja nastupali s bubnjevima. Bilo je fantastično i nezaboravno!

M.G.: Da li su same pripreme za predstavu bile naporne?

M.G.: Da li ćete imati još nastupa sa ovom predstavom u Hrvatskoj?

Hristovska: Ne znam, ako nas pozovu, što se nadam zato što volim Hrvatsku, ovo je lijepa zemlja. Meni je samo osobno žao što je termin predstave bio u 12 sati popodne. Ova predstava je za večernji termin. Samo kazalište, način na koji se igra i publika koja dolazi nije baš za malu djecu nego za malo starije.

M.G.: Hvala Vam na razgovoru i nadam se ponovnom susretu!

Hristovska: Hvala i Vama! Drago mi je da Vam se predstava svidjela i također se nadam novom gostovanju u Hrvatskoj!

Ivana

СКАНДИНАВСКИ КРСТОЗБОР

РОПЕ	ДВОРСКА КЛИКА	К	ВЕШТАЧКА КОСА	П	Б	САРАФ НИКЕЛ	ДЕЈСТВА										
	АРТИСТ- КАТА НА ФОТОСОТ		САУНА			НИКЕЛ											
МЕАНА ПАДАВНИК																	
Н																	
ТЕНИС- РОТ НОА						ЈАГЛЕРОД МРЕСТУ- ЛЈИШТЕ											
СОБИРНИ И ОБРАБО- ТУВАЧИ НА ТРОКА																	
ОБЛАСТ ПОД УПРАВА НА ВЛАД- АР (МН.)																	
ДАМАР																	
Ж				ЕТИ- ПЕТСКИ АРТИСТ	БОР ДАНИЕЛ ФАРЕНХАУТ		КОЊ										
ДОЛГА ВИЛА СО ДВА "ЗАБА" ЗА ТОВАРЕЊЕ СНОПОВИ													ИЗУМУ- ВЛЕНИ НА БАЛКАНСКА СТИКАТА	Б	ТЕМА СМОЛА ОД КОЈА СЕ ДОБИВА ТЕРПЕН- ТУРСКО МАСЛО	С	ТУРСКИ ДВОРЦИ РИСТО КРЕ
СЕВЕР		АНТИЧНИ ТЕАТАР															
		РАКОВО- ДИТЕЛ ШЕФ															
БУРА НЕВРЕМЕ (ЛУНА)					КАЛИУМ ХОМОНИМ		АРТИСТОТ ГЕЈБЛ МЕТАР										
УПРАВНИК ВО ЕТАР- ХИЈА						НАША ПЛАНИНА						РЕЈАЧКАТА МОНТИЕЛ					
						РЕКА ШТО МИНУВА НИЗ НИЦ											
НИНА РИЧИ			АРТИСТОТ КОНЕРИ					СТАТИЈА									
			ПЛАНИНИ ВО СРЕДНА ЕВРОПА														
ДУШЕК ЗА ЛУДО И КАРАТЕ							ФРАНЦ ПИСАТЕЛ ЖОРЖ				АМПЕР ЕНЕРГИЈА						
"ТРИЈАТНА ЗАБАВА"	СЕЛО ВО ПРИЛЕПСКО						ПОСТАВУ- ВАНА НА МИНИ										
	ЈУЖНОАМ ФУДБАЛ СОЛУЗ						ПОСЛЕДНАТА СВУБА										
НЕПРИ- ЈАТЕЛ НА ФАШИЗ- МОТ											ИСТОК НАЦИ КОМАНЕЧИ						
НАШ КОМ- ПОЗИТОР ЖИВКО							ВИЕ ПОСОС										
ТЕШКОТИИ							СЕВЕР										
М				ХРЕМА													

ПОТСЕТНИК: НАБОДНА - долга вила; МОКРА - наша планина; ВАРОШ - село во Прилепско;
ОНЕ - француски писател, Жорж; ХОМОФОН - хомоним (збор со иста гласовна особина како друг но со
различно значење: гол-човек; гол-погодок

(продолжение од стр. 15)

приредба и дружење, кое претставува мост за зближување на народите на нашите две земји. Јас нема да ви говорам за значењето на Илинден, но ќе го искажам своето лично задоволство дека сите ние што живееме во Хрватска која се подготвува за приклучување кон европските и атлантските интеграции тоа го прави заедно со нашата Македонија, затоа што и двете држави се на заеднички пат кон Европа и НАТО.” завршен цитат.

Од името на градот домаќин, Самобор, каде хрватско-македонската прослава на Илинден се одржува со традиција од цело десетолетие, потоа се обрати неговата доградоначалничка, госпоѓа Марица Јелениќ, која го изрази своето задоволство што нејзиниот град и сограѓани повторно се домаќини на своите драги пријатели Македонци од цела Хрватска. Од семакедонската координација во Хрватска поздравниот говор на господинот Михаил Давчевски го прочита господинот Илија Христовулов, а од

името на Македонската православна црква во Хрватска, Света Злата Мегленска, за верското значење на Илинден, говореше госпоѓата Стојанка Тежак, а исто така го прочита и посланието на светиот архиерејски синод на Македонската православна црква, господин господин Стефан.

На крајот, водителката на програмата, госпоѓа Костадинка Велковска ги најави членовите на ансамблот за народни ора и песни ТОСКА од Штип, који изведоа сплет на македонски ора, а на кои, и покрај високите температури, бесплатниот грав и пиво, подоцна им се придружија сите присутни на оваа манифестација, која траеше до доцните попладневни часови.

Марина Апостоловска - Вујаклија

РОЖДЕСТВО НА ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА - МАЛА БОГОРОДИЦА

Православните Македонци и оваа година на 21 септември, празнуваа во чест на Пресвета Богородица. Тоа е Богородичен празник, востановен во чест на нејзиното раѓање. Впрочем, го чествуваме нејзиниот роден ден како многу значаен настан во Христовата црква.

Пресвета Дева Марија (Богородица) се родила во Назарет, од стари родители Јоаким и Ана. Нејзиниот татко Јоаким, бил од племето на Давид, а мајка и Ана од родот Аронов. Така по татко таа потекнувала од царски, а по мајка од свештенички род. Со тоа таа го представува својот Син, Кој се родил од неа, како Цар и Првосвештеник.

Нејзините родители, бидејќи стари и немале деца, долго се молеле на Бога да ја израдува нивната старост со едно чедо. Господ ја исполнил нивната молитва, ги израдувал, им дал не само ќерка, туку и Божија мајка. Така ги исполнил, не само со времена, туку со вечна радост. Со тоа Тој ги надминал сите нивни очекувања и надежи. им дал една ќерка, преку неа и внук Христос. Нивната ќерка, која го родила Христа, станала *"Благодатна Марија, благословена меѓу жените, храм на Светиот Дух, олтар на Бог Живиот, трпеза на лебот небесен . Извор на девството и чистотата"*. Тие добродетели се пројавувале и се пројавуваат од ликот на Пресвета Богородица-ќерката на Јоаким и Ана. Преку нив се изразило нивното милосрдие и љубов кон нас.

На тригодишна возраст, од Назарет била одведена во храм во Ерусалим. Потоа, кога се вратила во Назарет, ја примила од свети архангел Гаврил благодатната вест дека таа, од нејзиното пречисто девствено тело, ќе го роди Синот Божји, Спасителот на светот.

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА ПОСТОЈАНО БДЕЕ ЗА НАС

Припаѓањето под закрила на Пресвета Богородица е извор на цврста надеж и верба дека таа постојано бдеа над нас и ја чека нашата молитва. Нашата молитва кон Пресвета Богородица треба да биде искрена и да преточува љубов кон Бога и кон Неа и кон нашите блиски. Тогаш, врз нас ќе ја почувствуваме нејзината милост, онаа милост што ја задржувала раката за казание на грешниците кога се покајувале, што ги отстранувале бедите и страданијата на луѓето, кога придонесувале да престанат омразите, расправиите да се заменат со взаемно разбирање, кога ги скротувала силите и жариштата на војните.

Откако го прославивме нејзиниот празник, да помислиме како да го зголемиме присуството на нејзината љубов кон нас, како да го прошириме просторот на нејзината закрила. Најнапред, да се увериме од примерот на нашата родена мајка дека таа многу се радува кога своите чеда ги гледа во светлината на меѓусебна љубов, кога од нив зрачи духовна чистота, кога нивниот живот секојдневно, пројавува мир и благосостојба. Несомнено и нашата заедничка Мајка, Пресвета Богородица, како најубав дар на нашето молитвено обраќање кон Неа ќе го прифати она што го потврдува нашето заемно живеење, проникнато со

меѓусебна братска љубов, како единствен гарант на мирен и добродетелен живот. Тоа представува чист и неколеблив христијански живот, создаден според законот Божји, врз искрено благочестие, молитвена усрдност и христијанско трпение. Без тоа, тешко ќе можеме да го здобиеме нејзиното застапништво пред Бога за нас и нашиот живот. Зашто, тоа би значело дека нашиот однос кон исполнување на

евангелските пораки не е основен и коректен. Потребно е, значи, да имаме и искажуваме љубов на Пресвета Богородица и Бога и кон нашите блиски, како кон чеда на еден Татко, Нашиот Бог, па да го чувствуваме застапништвото, милосрдие и љубовта на Пресвета Богородица кон нас, следбениците на Нејзиниот Син, Исус Христос.

Нека ни е честит празникот и за многу години! А на денот на Пресвета Богородица црквите во Македонија и ширум светот каде што има Македонци па така и во Р. Хрватска во Македонската Православна Црковна Општина "Св. Злата Мегленска" - Загреб, верниците покрај другите молитви и запеаја: **"Твоето раѓање, Богородице Дево, радост му јави на целиот свет, зашто од Тебе изгреа Сонцето на правдата-Христос, Бог наш, рушејќи ја клетвата, ни даде благослов, уништувајќи ја смртта, ни дарува живот вечен"** (Тропар на рождество на Пресвета Богородица). Амин!

Отец Кирко Велински

македонска шрџеза

СУПА ОД КОМПИРИ

Потребно е:

- 1 л супа од зеленчук
- 1 кафена лажичка кари
- 1,5 дл павлака за готвење
- 2 поголеми компири (околу 500 г)
- сол и црн пипер
- 1 лажица сусам

За бистрата супа е потребно:

- 10 джг корен од целер
- 10 джг келџ
- 1 морков
- 1 домати
- белиот дел на еден праз
- ловоров лист
- 2 чешниња лукче
- два корена од магнонос
- несколку зрна црн пипер
- 1 л вода

Подготовка:

Во претходно подготвената бистра супа од зеленчук се додаваат сварените компири и карито. Кога ќе зоврие се додава павлаката. Се трга од огнот и се пасира. Супата се служи топла и украсена со запржен сусам.

ЛАЗАЊИ СО ЦРНИ ПАТЛИЦАНИ

Потребно е за 4 лица:

3 црни патлицани од средна големина
20 дкг шунка
готово тесто за лазањи
супена лажица масло за јадење
20 дкг сирење
15 дкг пармезан
4 лукчиња лук
1,2 кг сос од домати
сол
пипер
прстофат босилек и рузмарин

Подготовка:

Црните патлицани исечете ги на тенки плошки, со иста величина и пропржете ги неколку минути на масло. Сварете го тестото за лазањи, а шунката посипете ја со босилекот и рузмаринот. Во поголема огноотпорна тава, која треба да се намачка со малку маргарин, додавајте ред од тестото, ред шунка, потоа ред тесто и ред од црните патлицани, па ред тесто и ред сирење. Секој ред посипете го со пармезан и изренданиот лук. На крајот, лазањите прелијте ги со сосот од домати и печете ги 30 минути во рерна загреана на 220 степени.

МИСИРКА СО КИСЕЛА ЗЕЛКА

Потребно е:

1 помала мисирка или патка
2 лажици Вегета
1 кг кисела зелка
100 г кромид
магдонос
црн пипер
2 лажици масло за јадење
сол

Подготовка:

Мисирката (патката) се чисти, се мие и се соли однадвор и однатре. Внатрешниот дел се посипува со Вегета (месото ќе биде повкусно ако ден пред подготовката се истрие со сол или Вегета, а однадвор се премачка со масло и се чува во фрижидер) и се пече во жешка рерна и пополека се подлева со вода. Во текот на печењето одвојте дел од маснотијата на која ќе ја динстате киселата зелка. На маснотијата од печењето додадете го ситно нарежаниот кромид, киселата зелка, вегетата и црниот пипер и динстајте ги на мал оган, постојано мешајќи. Кога мисирката (патката) ќе биде печена, исечете ја на парчиња и ставете ја на динстаната кисела зелка. Се заедно ставете во рерна да се пече уште 10 минути. Најдобро е да се послужи со паљента или варен компир.

РАВАНИЈА

Потребно е:

8 јајца
8 лажици шеќер
8 лажици гриз
4 лажици брашно

За шербетот е потребно:

1,5 л вода
650 г шеќер

Подготовка:

Изматете ги белките, потоа жолчките со шеќерот, па во нив додајте го гризот и брашното, на што ќе ги ставете изматените белки. Сè добро измешајте и ставете ја смесата во намачкано тавче, па печете ја 10 минути во рерна на 200 степени. Откако ќе се испече оставете ја смесата да остине.

Од шеќерот и водата сварете шербет и студената раванија попарете ја со врелиот шербет. Потоа, оставете ја раванијата да остине.

НОВИНАРСКО ЕВРОПСКО ПРВЕНСТВО ВО ГОТВЕЊЕ ЛОВЕЧКИ ГУЛАШ

Третото европско првенство во готвење гулаш во котлиња за новинари се одржа на 24 и 25 септември годинава во Фуџине, поточно во излетничкото место "Раков Поток" и во парк-шумата "Голубињак". Автор и носител на идејата е слободниот новинар Владимир Јуриќ од Ријека, а организатори се Хрватски шуми - Шумари од Делнице и Локве и Туристичките заедници на општините Локве и Фуџине.

На првенството учествуваше 31 екипа на новинари на електронски медиуми и весници од шест европски држави: Босна и Херцеговина, Македонија, Словачка, Словенија, Унгарија и домаќинот Хрватска. Во името на Заедницата на Македонците во Република Хрватска и редакцијата на списанието "Македонски глас" се заблагодаруваме за љубезниот позив на Владимир Јуриќ, кој и оваа година не покани на првенството како единствена екипа од националните малцинства во Хрватска.

Екипата на нашата редакција, која воедно беше и претставник на Македонија, ја сочинуваа Венка и Марко Паризоски од Загреб и Ивона Дуноски од Ријека.

Со поделбата на котлињата, чии спонзор беше "Лимарија Себастијан" од Ријека, натпреварот го отвори Маринко Каузларик, градоначалник на Фуџине, а новинарите ги поздравиле и им ги врачиле подароците претставници на спонзорите. Натпреварот се одвиваше во две групи, а во котлињата се готвеше гулаш од срснско месо. Нашата маса, покрај огништето со котлето, беше украсена со македонско знаме и списанието "Македонски глас". Тоа го предизвика вниманието на многубројните излетници кои беа послужени со познатите македонски вина "Мускат" и "Македонско црвено", спонзорирани од "СКОВИН АД" од Скопје на генералниот засталник "А.Т. Инџинџеринг" - Загреб.

Присуството и бодрењето на Илија Христодулов, претседателот на МКД "Илинден" од Ријека ни беше корисна помош за што по успешно претставување на екипата на "Македонски глас" пред европските новинарски екипи на познати редакции.

Прогласувањето на победникот се одржа во парк-шумата "Голубињак", а според оценката на жирито првото место го освои екипата на Радио СТЕЛА МАРИС од Умаг. За освојените први три места врачени се богати подароци од спонзорите. Екипата на "Македонски глас" се пласира во златната средина - го освои 16. место.

Благодарјеки на минатогодишното и овојгодишното присуство на овој натпревар се запознавме со голем број новинари од европски и хрватски редакции, кои добија информации за Заедницата на Македонците во Република Хрватска и нејзиното списание "Македонски глас", а Марко Паризоски, член на редакцијата, даде интересен за словачкото радио од Братислава.

М.П.

Разговор со Владимир Јуриќ

ДРУЖЕЊЕ И ГОТВЕЊЕ ЛОВЕЧКИ ГУЛАШ

По повод одржувањето на Третото европско првенство во готвење гулаш во котлиња за новинари го замоливме авторот Владимир Јуриќ да не запознае со неговата агенција и идејата за организирање на ваков натпревар.

M. glas: Прије свега zahvaljujemo Vam što ste nas i ove godine pozvali da sudjelujemo na ovom natjecanju i druženju novinara iz mnogo europskih zemalja i velikom broju elektronskih i pisanih medija. Kada ste se opredijelili za ovakav novinarski izraz i djelovanje te utemeljili Vašu agenciju?

V. Jurić: Nakon rada i iskustva u klasičnom novinarskom djelovanju, sazrela je ideja o samostalnom radu pa sam se 2002. godine opredijelio za slobodno novinarstvo i utemeljio Agenciju "Primorsko jedro" sa sjedištem u Rijeci. Ovo je naporan rad, ali i izazov za vlastitim načinom izražavanja.

M. glas: Kako je došlo do poziva izjavitelju "Makedonskog glasa", glasila Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj, za sudjelovanje na "Prvenstvu Europe u kuhanju lovačkog gulaša u kotliću za novinare"?

V. Jurić: Zahvaljujući gospođinu Iliji Hristodulovu, našem dragom prijatelju, koji živi i radi s nama u Rijeci, ja sam predložio da i ove godine na ovom europskom natjecanju sudjeluju i predstavnici Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj. Tako, ekipa "Makedonskog glasa" drugu godinu zaredom sudjeluje na ovoj manifestaciji.

M. glas: Upoznajte nas s Vašom idejom o ovakvom načinu suradnje i druženju novinara svih medija iz Hrvatske i država iz bližeg okruženja?

V. Jurić: Prije svega ovo je druženje novinara kada se zaboravlja na probleme i brige u njihovom pozivu. Novinari žive stresno, tu su rokovi, urednici, izvještaji i drugo. Da bar malo zaboravimo na to, ovo su dani opuštanja, druženja, zabavljanja i upoznavanja, ali i izmjena iskustava i informacija. Druga je stvar promocija Gorskog Kotara. Moram vam reći da ja nisam Goranin, ja sam čovjek s mora, ali Gorski Kotar volim kao da sam u njemu rođen i to je bit moje priče. Ovom promocijom želimo da ljudi upoznaju Gorski Kotar, dio Lijepe naše, da Gorski Kotar prezentira svoju prirodnu ljepotu i reklamno se predstavi europskom okruženju.

M. glas: Iz kojih sve država, a posebno iz kojih medija imate sudionike na ovom natjecanju?

V. Jurić: Ne mogu vam nabrojati sve ekipe sudionika poimenično. Na ovom je natjecanju sudjelovala 31 ekipa iz šest država, po tri ekipe iz Bosne i Hercegovine i Slovenije, po dvije ekipe iz Mađarske i Slovačke, vaša je ekipa i predstavnik Makedonije, a ostale su iz Hrvatske. Prema prošlogodišnjem natjecanju znatno smo povećali broj ekipa. Vide se sve zastave država sudionica. Cilj nam je da na prvenstvu u kuhanju novinarsko - lovačkog gulaša sudjeluje 12 država.

M. glas: Koji su Vaši planovi za daljnji rad?

V. Jurić: Planovi za daljnji rad su da u narednim godinama u tih 12 zemalja u okruženju, koje su meni zanimljive u kuhanju gulaša, organiziramo kvalifikacije. Tako da bi na europskom prvenstvu nastupale najbolje ekipe iz tih zemalja. Na primjer, iz Makedonije bi sudjelovale ekipe koje su na državnom natjecanju osvojile prva tri mjesta. I tako bismo iz 12 država po tri ekipe imali optimalan broj od 36 ekipa za organizaciju europskog prvenstva.

М.П.

Пула

НА ИЛИНДЕН, СОВЕТОТ ВО НОВИ ПРОСТОРИИ

Годинешниов Илинден Советот на националното македонско малцинство на Град Пула го одбележа во нов работен простор, во Максимилијанова улица број 3. Токму тој ден, по варосувањето на просториите, беше инсталирано модерно осветление. Задоволството со постигнатите резултати, остварени токму во чест на Илинден, нè исполнија со гордост и радост за сите нас што се ангажиравме и помогнавме во остварувањето на оваа голема активност. "Не можеме само така да ги отвориме просториите. Треба да ги уредиме и опреиме со сите потребни елементи, сè до вазните и цвеќето во нив, па затоа самиот тој чин мора да го одложиме за ефектот на отворањето да не изостане!" - беше одлучна претседателката на Советот, д-р Олга Ангеловска која и самата, покрај големите други обврски, активно и непосредно се ангажира во работата на уредувањето на просторот.

Уште од влезот просторот плени со богатиот природен камен со кој е украсен ентериерот. Просторот има современа термички изолирана просторија од 15 квадратни ме-

три, планирана за работилница по историја, јазик, култура, уметност и други национални вредности на Македонците и Македонија. Просторијата е погодна за работа со деца и млади. Од левата страна е влезот во галерискиот простор, а десно се наоѓа просторијата за административни работи.

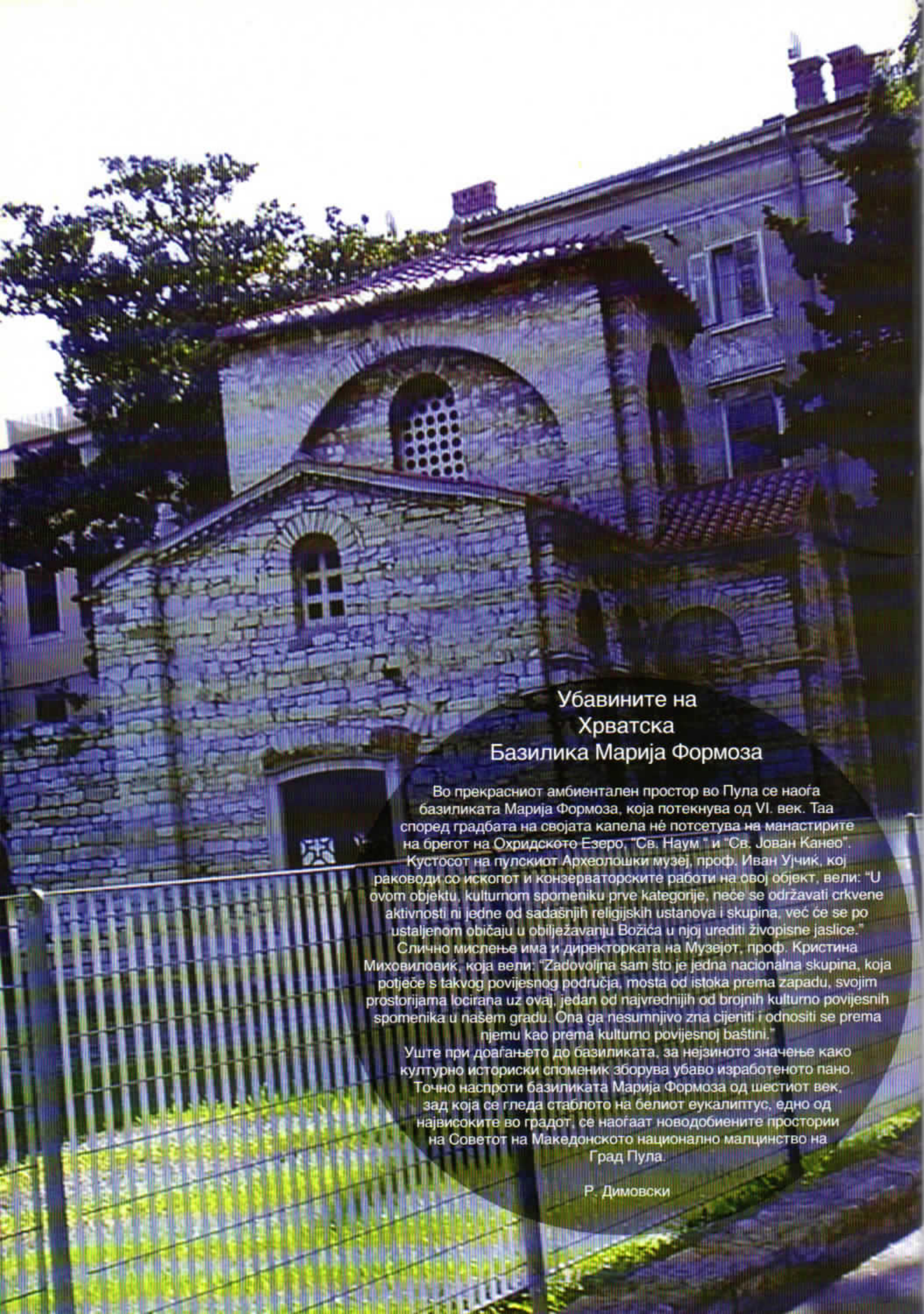
Овој простор има на поткренат изолиран под, а низ вратата се назира камена аркада со керамичко украсување на просторот.

Престојот во внатрешноста нуди прекрасна глетка од влезот покрај големиот камен столб во просторот на втората галерија. Поминувајќи низ оваа галерија, низ железна застаклена врата, се излегува во мал двор, а тука се и малата кујна и санитарниот јазол.

Убавината е голема, но ни престојува опремување на просторот со мали наменски средства, но сите се сложни дека преуредувањето успешно ќе биде финализирано.

Р. Димовски

Убавините на Хрватска Базилика Марија Формоза

Во прекрасниот амбиентален простор во Пула се наоѓа базиликата Марија Формоза, која потекнува од VI. век. Таа според градбата на својата капела не потсетува на манастирите на брегот на Охридското Езеро, "Св. Наум" и "Св. Јован Канео".

Кустосот на пулскиот Археолошки музеј, проф. Иван Ујчиќ, кој раководи со ископот и конзерваторските работи на овој објект, вели: "U ovom objektu, kulturnom spomeniku prve kategorije, neće se održavati crkvene aktivnosti ni jedne od sadašnjih religijskih ustanova i skupina, već će se po ustaljenom običaju u obilježavanju Božića u njoj urediti živopisne jaslice."

Слично мислење има и директорката на Музејот, проф. Кристина Миховиловиќ, која вели: "Zadovoljna sam što je jedna nacionalna skupina, koja potječe s takvog povijesnog područja, koja potječe s istoka prema zapadu, svojim prostorijama locirana uz ovaj, jedan od najvrednijih od brojnih kulturno povijesnih spomenika u našem gradu. Ona ga nesumnjivo zna cijeniti i odnositi se prema njemu kao prema kulturno povijesnoj baštini."

Уште при доаѓањето до базиликата, за нејзиното значење како културно историски споменик зборува убаво изработеното пано.

Точно наспроти базиликата Марија Формоза од шестиот век, зад која се гледа стабото на белиот еукалиптус, едно од највисоките во градот, се наоѓаат новодобиените простории на Советот на Македонското национално малцинство на

Град Пула.

Р. Димовски